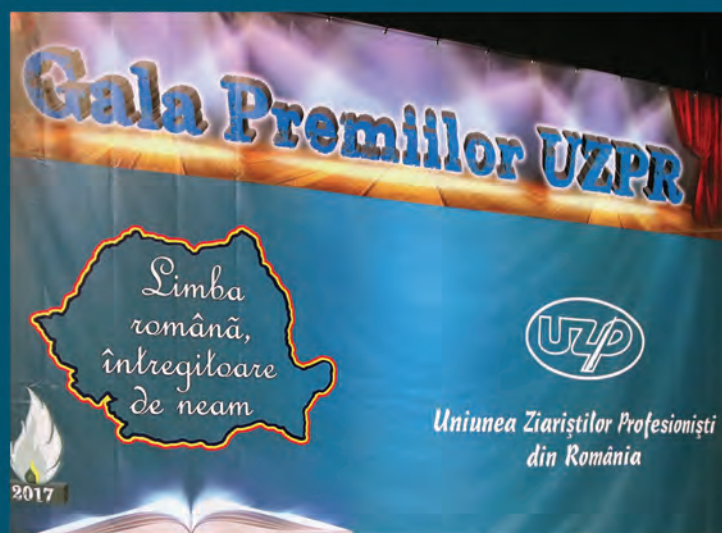

- 4 **Gala Premiilor UZPR - Recunoaștere și prestigiu pentru profesionalismul jurnalistic**
- 16 **Interviu cu Horea Mihai Bădău, profesor și jurnalist social-media**
- 22 **Ziariștii unioniști reprezintă în istoria românilor un veritabil Parlament Național**
- 26 **Valoarea limbii strămoșești în păstrarea identității personale și naționale**
- 36 **Interviu cu Sonja Stojmenska-Elzeser, președinte al Uniunii Scriitorilor din Macedonia**
- 43 **100 de cărți pentru Unire**
- 44 **Portret George Ivașcu**
- 50 **Reacție rapidă și fermă a UZPR față de violențele împotriva jurnaliștilor**

Publicație editată de
UNIUNEA ZIARIȘTILOR
PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA

Președinte Doru Dinu Glăvan

Redactor-șef

Daniela Gifu

Editor coordonator

Ovidiu Zanfir

Secretar de redacție

Mădălina Corina Diaconu

Senior-editori

Carol Roman

Ștefan Mitroi

Marian Nencescu

Corina Popescu

Firiță Carp

George Coandă

Valentin Uban

Fotoreporter

Florin Eșanu

Adresa:

Bulevardul Gheorghe Magheru
nr.28-30, Et. 1, Sector 1, București

Contact:

Tel: 021 317.92.25; Fax: 021 313.06.72
Email: editura@uzporg.ro

Tipar executat de Gutenberg S.A.

ISSN 2458-0325

Preț 10 RON

TEMĂ DE GÂNDIRE
Tricolorul protestatarului
reflectat în casca jandarmului...
O imposibilă și, totuși,
inevitabilă fraternitate simbolică.

Foto de Aurel Manea

Un secol de neîntreruptă utilitate publică

 Doru Dinu Glăvan

presă în ani de neagră cenzură, jurnaliștii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și-au găsit întotdeauna tonul potrivit pentru a-și îndeplini utilitatea publică, menirea de a informa, vocația de a descoperi adevărul, nevoia de a-l dărui oamenilor, prin acest act împuternicindu-i.

Chiar dacă întotdeauna presa românească a fost o entitate „cosmopolită”, cu convingeri uneori divergente, cu principii diferite, cu credințe diverse, jurnaliștii care au alcătuit-o au reușit, miraculos aproape, date fiind timpurile aspre de toate felurile, să rămână solidari, iar acest lucru s-a văzut mai mereu în Uniunea Ziariștilor Profesioniști. Activând „în luminile rampei” sau în bezna cenzurii, prigonită sau considerată par-tener de forță, UZPR și-a păstrat nealterat spiritul de coeziune de breaslă. Exact această solidaritate profesională se vede din plin în modelele de statute aprobate de adunările generale ale Uniunii. Drumul a fost lung și nu întotdeauna ușor; s-au obținut cu greu, în timp, avantaje profesionale ca ierarhia din redacții, remunerarea corectă a jurnaliștilor, apărarea presti-giului și demnității membrilor, reglementarea raporturilor lor de muncă. În ce privește acordarea de pensii suplimentare acestei categorii de creatori, abia recent, în actuala formulă a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, s-a reușit „bi-farea” acestei izbânzi. Dar poate tocmai acest reper actual este de natură să dea măsura coeziunii în timp, spațiu și ca breaslă a UZPR. Pentru că astăzi, la aproape un secol de la înființare, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România are spre ce privi în urmă și, de asemenea, toate motivele să privească înainte. Capabilă să atragă tineri jurnaliști, dar și să-i țină aproape pe cei care îi dau esența și valoarea, să gestioneze o problemă extrem de complexă a situației presei în era internetului sau să stea alături de entități de înaltă ținută ale culturii și mediului academic, UZPR continuă, la scara mileniului trei, marele principiu al „părinților fondatori” - profesionalizarea prin creația publicistică de mare ținută.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România împlinește foarte curând un secol și, odată cu ea, celebrează acest moment întreaga societate românească, pe care jurnaliștii UZPR o slujesc de la primul până la ultimul cuvânt.

România Unită avea nevoie de o presă puternică, abilă, coagulată, demnă să meargă în pas cu măre-țul act de la 1 Decembrie 1918. A fost ianuarie 1919 momentul fast în care cincizeci de ziariști foarte tineri din București au luat inițiativa constituirii Uniunii Ziariștilor Profesioniști, organizație menită să grupeze gazetarii din toate regiunile istorice. Demersul era major și s-a dovedit un vis care s-a împlinit și s-a consolidat, străbătând timpuri de anvergură națională, vădind profesioniști rari, oameni ai ga-zetăriei cu vocație și talent, modele ale generațiilor lor.

Istoria României ultimului secol este pe cât de zbuciumată, pe atât de fascinantă. Cu atât mai meritoriu este parcursul prin timpuri încărcate de sacrificii și însemnătate al gazetarilor români din toate generațiile, care au știut nu doar să facă presă din plin sub semnul Uniunii Ziariștilor, ci și să predea ștafeta. Titani ai literaturii au intrat, unul după altul, în lumea presei pentru a deveni tipare după care s-a clădit jurnalismul româ-nesc, foarte mulți dintre cei mai buni strălucind cu condeiul lor deopotrivă în paginile publicațiilor și în luările de poziție ca membri ai Uniunii Ziariștilor Profesioniști.

Prima reuniune a UZPR îi aducea laolaltă, entuziaști, pe Victor Iamandi, Eugen Filotti – viitori miniștri, apoi pe Nicolae Batzaria, Ion Minulescu, Ion Pas, Cezar Petrescu – poeți și prozatori care se afirmă încă de pe atunci în literatură, pe Constantin Papacostea, Brunea Fox, Dinu Dumbravă, Ion Felea, Mircea Grigorescu, I.G. Peltz, Nicolae Pora, Jean Vulpescu și Pamfil Șeicaru – ce vor deveni peste ani personalități ale gazetăriei românești, piloni ai presei autohtone care astăzi se învață în manuale și care au stabilit repere profesionale după care funcționează și azi gazetăria autentică. De la reportajul interbelic la abilitatea de a face

GALA PREMIILOR

Recunoaștere și prestigiu pentru profesionalismul jurnalistic

Televiziunea Română a fost din nou gazda Galei Premiilor UZPR, care au recompensat creația, originalitatea și profesionalismul pe care le-au înglobat cele mai bune producții jurnalistice ale anului 2017, participante la competiția profesională desfășurată sub titlul „LIMBA ROMÂNĂ, întregitoare de neam”. Prin intermediul acestui demers, organizația-etalon a presei profesionale din România, UZPR, a premiat, ca în fiecare an, lucrările apărute ori difuzate în cursul anului 2017, prilej de cultivare și confirmare a valorilor jurnalismului românesc. PAG 6-9

UZPR

UZPR a acordat 17 trofee pentru tot atâtea producții jurnalistice care au participat la concurs. Premiile au rezultat în urma unui riguros proces de selecție, desfășurat de seniori ai presei românești, personalități de excepție ale gazetăriei.

Unul dintre premianții secțiunii „**Presă scrisă**” a fost **Mihai Buznea**, de la revista băcăuană *Plumb*. În opinia sa, pentru jurnaliști, dar în primul rând pentru cei de cursă lungă, două sunt condițiile definitorii: momentul debutului în gazetărie și cel al retragerii. Din acest punct de vedere, Mihai Buznea poate fi considerat un performer: peste 60 de ani consacrați acestei profesii, timp în care a parcurs aproape toate treptele profesionale, de la corector la redactor, șef de secție, secretar de redacție, redactor șef, director de publicații și, ca o încununare a unui parcurs notabil, să-și încheie activitatea la cea mai titrată instituție media a țării, Televiziunea Română, în distribuție de reporter corespondent teritorial pentru județele din Moldova. Merită amintit un sfat pe care ziaristul Mihai Buznea l-a adresat de-a lungul timpului tinerilor și foarte tinerilor săi colegi de breaslă: „Nu vă grăbiți spre piscurile înalte ale breslei,

urcați cu temeinicie treaptă cu treaptă dacă doriți și dacă veți fi îndreptățiți să ajungeți la înălțimile dorite. Răbdarea și munca și eforturile sunt principalele condiții ale longevității în presă”. Un alt nume distins cu Premiul UZPR la aceeași secțiune a fost **Dumitru Țimerman**, de la ziarul *Gazeta de Nord-Vest*, din Satu Mare. De-a lungul anilor, a lucrat în presa scrisă și de televiziune din municipiul Satu Mare, în calitate de redactor, redactor șef, reporter la diferite publicații, dar și realizator de emisiuni pe teme economice, culturale, religioase și politice. A fost unul dintre tinerii jurnaliști care au colaborat, imediat după Revoluție, cu ziarul *Tineretul liber*, din București. În editorialul „Unde sunt războinicii Luminării României?!”, care a apărut în 2017, a realizat o analiză succintă, inspirată din realitățile românești democratice, pentru a scoate în evidență anumite stări dramatice pe care le trăiesc românii rămași acasă, fie ei politicieni de bună credință, oameni de afaceri autohtoni sau alegători. Un alt gazetar distins cu Premiul UZPR pe 2017 a fost **Sorin Marius Simion**, de la cotidianul *Argeșul*, din Pitești, care a lucrat ca reporter, corespondent, apoi a trecut prin toate

pozițiile dintr-o redacție. A scris, în mai bine de 25 de ani de carieră, peste 30.000 de articole, pentru publicații de toate calibrele, începând cu ziare mici, trecând pe la cele cu difuzare națională. De un deceniu este corespondent în România al unei reviste suedeze. Din cei peste 25 de ani de presă, trei sferturi din ei sunt legați indisolubil de cel mai vechi ziar în activitate din România, cotidianul *Argeșul*, din Pitești, acolo unde se ocupă nemijlocit de ediția online. A contribuit la nașterea unor ziare, a și creat unul de la zero și a fost unanim apreciat pentru munca sa la toate publicațiile la care a lucrat. Nu în ultimul rând, jurnalistul **Nagy Attila**, din Brașov, a fost premiat pentru „*Meditațiile unui secui*”, din revista *Certitudinea*. De asemenea, presa online a avut reprezentant printre cei premiați - **Andi Topală**, director editorial *sursazile.ro*.

Cartea de publicistică a avut, la rândul său, prestigioși premianți. Titlul „*Icoane din trecut și de azi*” i-a adus lui **Mihail Diaconescu** această distincție. Unul dintre cei mai cunoscuți membri ai Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, a lucrat la secția

Cultură a cotidianului *Drum nou*, din Brașov, unde a publicat articole, eseuri, cronici și recenzii. Este co-fondator al revistei *Astra* de la Brașov, fondator, în 1966, al revistei lunare de cultură *Argeș*, care apare și azi, după mai bine de 50 de ani, precum și al publicației *Noua Revistă Română. Politică, Literatură, Știință, Artă*, serie nouă. Cele zece romane pe care le-a publicat formează laolaltă o creație unitară în varietate, pe care autorul o numește „fenomenologia epică a spiritualității române”. A fost premiat, de asemenea, volumul „*Întoarcerea în românism*”, al binecunoscutului om de televiziune **Nicolae Melinescu**. Ca jurnalist, a realizat reportaje din Vietnam, Rhodesia-Zimbabwe, Danemarca, Indonezia, Marea Britanie, Chile, Ecuador, și a transmis relatări din Kosovo, Pakistan, Afganistan, Marea Britanie, Africa de Sud. În 1992 a fost co-autor și prezentator al primului maraton de actualități de televiziune, „*Noaptea electorală americană*”, cu durată de nouă ore. Din 1980 până în 1997 a fost editor-coordonator și prezentator al principalei emisiuni de știri a Televiziunii Române.

PAG 8-9

Între 1993 și 1997 a fost redactor șef al Redacției de știri externe. Din 2005 a început cariera universitară didactică și a predat jurnalismul de televiziune la cursurile de licență și de masterat în română și engleză la Universitatea Babeș Bolyai, din Cluj-Napoca. Între 1990 și 2001 a fost corespondent asociat al emisiunii CNN *World Report*, a participat la șase Conferințe anuale ale asociațiilor la Atlanta, Georgia și în 1999 a primit, alături de colectivul pe care l-a condus, Premiul de Merit al acestei emisiuni. Între 2002 și 2005 și 2010-2012, a fost corespondent rezident al Televiziunii Române la Washington, unde a obținut primul interviu cu un președinte American, în noiembrie 2003, și a realizat o serie de 12 documentare despre comunități românești din Statele Unite, relatând, de asemenea, în direct despre evenimente importante, cum au fost inaugurarea mandatului președintelui George Bush, comemorarea a 10 ani de atentatele de la New York și Pentagon, lucrări ale Organizației Națiunilor Unite. Un alt premiu a fost acordat, la aceeași categorie, jurnalistului **Ovidiu Marian**, pentru titlul „Orașul după asfințit”. Și tot un Premiu pentru carte de publicistică i-a fost acordat lui **Răzvan Ducan**, pentru volumul „Torna, Torna”. Autorul a „trăit cultural” tot timpul, pasiunea pentru cultură și publicistica culturală învingând profesia de inginer. Cărțile sale s-au adunat: 15 volume de versuri, trei antologii de poezie, zece cărți de cercetare (în domeniul istoriei, culturii, sportului, mișcării literare, religiei), cinci volume de publicistică, o carte

de aforisme etc. A publicat peste 2.000 de articole, preponderent culturale, dar și sociale, sportive, cu tentă istorică sau religioasă, de atitudine civică, în aproape 100 de publicații cotidiene, săptămânale, lunare sau periodice.

La secțiunea „**Radio**” a fost premiată **Monica Stoica**, pentru emisiunea „*Povestea vorbei*”, laudatio fiind rostit de jurnalistul Marian Nencescu. De asemenea, proiectul lui **Pompilius-Dumitru Onofrei**, serialul săptămânal „*ACTORI MICI DE ROMÂNIA*”, de la Radio România Actualități, a fost distins cu Premiul UZPR pe anul 2017. Foiletonul radiofonic duminical a fost inițiat odată cu grila de toamnă 2013 a postului public de radio, ca o rubrică permanentă a radioprogramului „*DESCHIS ÎN WEEK-END*”, realizat și produs de jurnalistul Costin Enache – și continuă și în prezent. Scopul acestui proiect – care a adunat până acum peste 170 de tineri actori români – este de a face cunoscute ascultătorilor personalitatea, performanțele și modul de a gândi profesia și viața a celor mai promițătoare nume din multitudine de absolvenți ai facultăților de teatru din țară (peste 300 în fiecare an), care încearcă să își facă un drum propriu pe scenele din România. Titlul (mai puțin obișnuit) al foiletonului a fost conceput ca o parafrază, în urma desființării, în anul 2013, a emisiunii „*Mari Actori*”, difuzată timp de 15 ani la postul național de radio. De asemenea, **Marcel-Iulian Tolcea**, de la Radio Timișoara, a fost

Sponsorii evenimentului

ALEXANDRION GROUP
Experience brought together since 1789

DE ANI
DE ROMANIA

distins cu Premiul UZPR pe anul 2017 la secțiunea „Radio” pentru rubrica de limba română. A înființat hebdomadarele *Sport*, *Sport Vest*, *Fotbal Vest* și *Accent*. A colaborat peste două decenii la ziarul *Timișoara*, a fost primul jurnalist român care a obținut, la Strasbourg, un interviu cu Catherine Lalumière, secretarul general al Consiliului Europei. Interviul a devenit document oficial al CE. A avut rubrici permanente în *Orizont*, *Timișoara*, *Ziua de Vest*, *Radio Timișoara*, *TVR Timișoara*, *Plai cu boi*, *Aspirina săracului*, *Adevărul*, *Evenimentul zilei* (ediția electronică), site-ul *ziare.com*. Nu în ultimul rând, un trofeu a primit și **Ioan Vulcan**, de la Antena Satelor, pentru „*Itinerar eminescian în Țara Făgărașului*”.

Secțiunea „**Televiziune**” a prilejuit acordarea Premiilor UZPR unor profesioniști remarcabili ai domeniului. **Irina Iurcu Bejenaru**, de la TVR Moldova, a fost distinsă pentru producția „*Școala de la mii de kilometri*”. Și-a început activitatea în televiziune acum șase ani, iar de atunci munca ei înseamnă terent, subiecte cu impact și oameni interesați, personaje cu care oamenii ar putea să se identifice și ale căror povești sensibilizează. Un domeniu pe care îl urmărește de o perioadă de timp este reglementarea conflictului transnitrean. Un alt Premiu al UZPR i-a revenit **Clare Mărgineanu**, de la TVR Internațional, pentru „*Convorbiri Literare*”. Parcursul său jurnalistic include reportaje, portrete, documentare, inter-

viuri pentru care a semnat scenariul, comentariul și regia. Emisiunile sale au fost difuzate pe TVR 1, TVR Internațional, TRV 3, TVR Cultural. A realizat, în anul 2017, documentarul „*Convorbiri literare 150*”. Este povestea celei mai vechi reviste culturale din România și, implicit, o istorie a Societății culturale „*Junimea*”, de la Iași. La aceeași secțiune a fost premiată **Violeta Gorgos**, pentru „*Expedițiile Memoriei Siberia-Irkutsk-Krasnoiarsk*”. Scriitorul și jurnalistul Ștefan Mitroi a primit o distincție a UZPR pentru emisiunea de la Prima TV „*Te cauță o carte*”. Condei remarcabil, Ștefan Mitroi este unul dintre numele de certă relevanță ale presei postdecembriste, cu colaborări la publicații ca *Opinia studentescă*, al cărei redactor șef a fost, *Convorbiri literare*, *Cronica*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *România literară*. De altfel, ca prozator a debutat, în 1983, în *Suplimentul literar și artistic* al ziarului *Scânteia tineretului*.

Ca în fiecare an, și ceremonia de decernare a Premiilor UZPR din 2018 s-a constituit într-un eveniment de mare interes public, care reflectă importanța breslei jurnaliste pentru viața socială din România. Difuzat pe larg pe toate canalele media de importanță națională, evenimentul care a premiat cele mai bune producții jurnaliste din anul 2017 a avut ca parteneri, printre alții, alături de Televiziunea Română, Secretariatul General al Guvernului și Universitatea Hyperion.

 Teodora MARIN

Partenerii Galei

SECRETARIATUL GENERAL
AL GUVERNULUI

Premiile

„Eminescu, ziaristul”

Conexiune între trecutul, prezentul și viitorul jurnalismului românesc

Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România continuă un demers devenit tradiție: acordarea Premiilor speciale „Eminescu, ziaristul” și implicit o celebrare a datei la care marele poet național era scos cu forța din presa autohtonă - 28 iunie - ca Zi a Ziaristului Român.

 Teodora MARIN

La Sala Brâncuși a Palatului Parlamentului a avut loc un eveniment care, prin anvergură și periodicitate, a devenit mai mult decât o tradiție; este un adevărat reper al legăturii dintre creația jurnalistică actuală și numele primului redactor român în adevăratul sens al cuvântului, care a fost inegalabilul Mihai Eminescu. 28 iunie este ziua când, în 1883, ziaristului Mihai Eminescu i-a fost răpită libertatea, exact în dimineața zilei în care publica în ziarul *Timpul* un articol despre... libertatea presei. UZPR marchează această dată ca Ziua Zia-

ristului Român an de an și punctează aniversarea legăturii dintre marele Eminescu și presa românească prin acordarea de Premii speciale care îi poartă numele.

La toate edițiile anterioare, aceste distincții au revenit unor personalități care și-au dedicat activitatea asiduă și pasiunea neconținută studierii operei și activității lui Mihai Eminescu. Printre cei care au primit, de-a lungul anilor, Premiul „Eminescu, ziaristul”, se numără academicieni, profesori universitari, eminescologi și eminescofilii. Ediția 2018 nu a făcut excepție. Oa-

meni de cultură de mare calibru au fost invitați de UZPR să primească Premii „Eminescu, ziaristul” ca semn al omagierii unor opere complexe, de mare relevanță socială și profesională.

În acest an au fost premiați **Ion C. Rogojanu**, profesorii universitari **dr. Florin Cristian Gheorghe** și **prof. univ. dr. Tiberiu Spircu**, din București, precum și academicianul **Nicolae Dabija**, din Chișinău. Trofee simbolizează „Izvorul traversând pădurea”, în concepția sculptorului Doru Văsiuți, inspirat de poezia marelui poet Mihai Eminescu. Cei premiați, în cuvântul lor, au argumentat necesitatea continuării studierii și, mai ales, promovării marelui spirit eminescian, de care poporul român are nevoie pentru totdeauna, iar generațiile actuale și cele viitoare sunt chemate să înțeleagă tot mai profund forța și vibrația transmise de ziaristul, filosoful, sociologul, poetul și politologul Mihai Eminescu.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România face demersuri de mai mulți ani pentru ca data de 28 iunie să fie declarată oficial de către Parlamentul României Ziua Ziariștilor Români. În acest context, au fost apreciate, cu ocazia festivității de acordare a Premiilor care poartă numele „Poetului nepereche”, rezultatele deosebite ale unor jurnaliști seniori în toată activitatea lor asiduă, consecventă și îndelungată, precum și ale unor mai tineri continuatori ai acestei nobile profesii, ziariști din noua generație care manifestă un angajament plener în meseria aleasă. Au primit Diplome de Excelență jurnaliștii **Ion Andreiță** (pentru recenta carte „Amprenta unui gând”, apărută sub

egida Editurii UZP), **Dan Constantin** (pentru 50 de ani de jurnalism), **Mihai Stan** – Târgoviște (pentru publicațiile promovate), **Nicolae Rotaru** (pentru înalte standarde scriitoricești), **dr. Ioan C. Popa** (pentru subtilitatea analizei), **Nicolae Danciu Petniceanu** – Mehadia/Caraș Severin (pentru „Medaliioanele Unirii, Jubileul 1918-2018”), **Emanuel Fântâneanu** (pentru Inscripții pe columna gimnasticii românești), academician **Gheorghe Păun** – Curtea de Argeș (pentru rezistență jurnalistică prin cultură), **Claudia Partole** - Chișinău (pentru devotamentul profesional și susținerea limbii române), **Ana Maria Păunescu** (pentru vocația de continuator al unei reviste de mare

prestigiu), **Andrei Păunescu** (pentru consecvență și rezistență prin muzică și jurnalism la invazia nonvalorii și nonculturii).

Atmosfera întregii manifestări a fost una de excepție, încărcată de simbolurile spiritualității poporului român, care îngemănează jurnalismul, cultura și creația în general sub auspiciile marelui Eminescu. Au existat momente artistice de mare densitate, susținute de muzicieni și artiști plastici. În același timp, despre amprenta jurnalismului în lumea secolului XXI au vorbit Nicolae Dan Fruntelată, Neagu Udroi, Adrian Vasilescu, Valentin Uban, alături de ambasador Iulia Gorea-Costin.

Centrul Cultural „Palatele Brâncovenesti de la Porțile Bucureștiului”

Centrul de Cultură „Palatele Brâncovenesti de la Porțile Bucureștiului” reprezintă unul dintre cele mai căutate și atractive locuri, datorită valorosului patrimoniu arhitectural situat într-un cadru natural pitoresc, în imediata apropiere a Municipiului București.

Așezat pe malul lacului, într-o curte dreptunghiulară împrejmuțată de ziduri puternice, palatul are un plan regulat, rectangular, înălțându-se pe trei niveluri. Pivnița se remarcă prin dimensiuni și masivitate. Parterul cuprindea cândva opt încăperi, iar etajul era rezervat în întregime familiei domnești. La etaj, pe fațada dinspre lac, se află cel mai rafinat

element de arhitectură al palatului: splendida loggia de inspirație venețiană, cu trei arcade. Azi apare încadrată de două foișoare, remarcându-se prin coloanele lor cu capiteli sculptate în piatră.

Acest decor plin de parfum de epocă și repere ale arhitecturii românești găzduiește un centru cultural de renume, care organizează manifestări culturale de înaltă ținută și de o mare diversitate, în sălile parterului și în anexe fiind prezentate anual zeci de expoziții temporare, tematice sau de artă contemporană. Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România și Centrul Cultural „Palatele Brâncovenesti de la Porțile Bucureștiului” se află de mai mult timp într-un fructuos parteneriat.

Parcul Memorial Centenar Decebal

Asociația culturală Dacidava a inaugurat un proiect de anvergură, Parcul Memorial Centenar Decebal(us), manifestare care stă sub semnul Centenarului Marii Uniri și care a fost realizată în parteneriat cu UZPR și Radio România Cultural.

De la Decebal și până la noi, CEI NOI, prin războiul care țese românul de azi, s-a deslușit din lut în lut sămânța străbunilor noștri. Ne urzim istoria - trecând din mamă în fiică și din tată în fiu - firul de bățatură al poveștilor care ne-au crescut. Noi și Decebal suntem o țesătură fără de sfârșit. O sărbătoare a firului de lână care ne leagă de rădăcini, de pământul din care am fost plămădiți. „Prin Voi, pentru ucenicii ce or să vie, sărbătorim 2.000 de ani într-o singură zi”, susțin organizatorii.

Evenimentul s-a desfășurat în localitatea Decebal, din județul Satu Mare, și a cuprins ateliere meșteșugărești, un spectacol de teatru, o etalare de păpuși de mari dimensiuni realizate de Radu Dinulescu, precum și o șezătoare tradițională și o horă a ielelor.

DECEBALVS
- NOI ȘI DECEBAL -

Sponsors: Primăria Consiliul local VETIȘ, Radio România Cultural, 100 ROMANIA, UZP, Dacidava Asociația Culturală Dacidava.

Activities:

- Inaugurare Parc Memorial Centenar Decebal(us)
- OMANUT-Păpușile gigant create de Radu Dinulescu
- Ateliere meșteșugărești interactive cu Fero Egyed, Ana Florea și Daniela Cotuna
- Hora ielelor cu Răzvan Roșu
- Șezătoare cu Lele Victoria și femeile din Marna
- 6 din 49 - Teatru de Spiro Gyorgy cu Dana Voicu și Liviu Cheloiu Regia: Alexandru Maței Teatrul de Artă București

Date: 18 August 2018 ora: 12:00 - 21:30
Location: Localitatea Decebal, Județul Satu Mare

„Secretul Fericirii” e în drum spre cinematografe

„Secretul Fericirii”, după un scenariu scris de Alexandru Popa, urmărește doi prieteni care descoperă că fericirea unuia depinde de nefericirea celuilalt, pentru că resursele de fericire sunt limitate. Filmul reprezintă debutul regizoral al actorului Vlad Zamfirescu. Din distribuție fac parte Vlad Zamfirescu, Irina Velcescu și Theo Marton. Traseul scenariului este inedit: în timpul repetițiilor pentru film, în București, care au durat aproape trei luni, autorii producției au constatat că scenariul este foarte potrivit și ca piesă de teatru. Astfel că, imediat după ce s-au terminat filmările, în 2015, Vlad Zamfirescu a pus în scena piesa la Godot Cafe. Cu filmul ne întâlnim pe 19 octombrie, în cinematografe, cu o parte dintre cei implicați... în interviurile care urmează.

 Eveline PĂUNA

VLAD ZAMFIRESCU:

„Am văzut fiecare cadru de sute de ori!”

- Câți ani i-au trebuit lui Vlad Zamfirescu să ajungă să caute „Secretul fericirii” atât de bine încât să-i iasă un film și o piesă de teatru?

- Proiectul acesta nu are legătură cu căutările lui Vlad Zamfirescu, are legătură cu cele ale lui Alex Popa. Textul e al lui! Inclusiv titlul! Eu doar l-am adaptat la film și la scenă.

- Cum l-ai întâlnit pe Alex Popa?

- Mi-a trimis un text și m-a rugat să-l citesc. I-am spus că citesc dramaturgi mari, ale căror texte au ajuns acum și în România. Eu citesc și sunt destul de rău la citit, nu îmi place oricare.

- Spuneai cândva că îți plac textele bine scrise și cu mai multe planuri...

- Da, textele cu subtexte! Când am primit textul lui Alex credeam că o să-l deschid și o să renunț foarte ușor la el. Dar nu, nu doar că l-am citit, dar am făcut o producție întreagă, la virgulă, după textul lui.

- Gândul pentru film a fost primul, când a venit și finanțarea? Mulți vor să facă filme, puțini reușesc și și mai puțini reușesc să facă filme în care actorii să stea pe canapele, nu prin uzine comuniste.

- Aici... fiecare cu gustul lui, nu mă bag! După ce mi-am spus că vreau să fac filmul, am găsit-o pe producătoarea Cristina Dobrițoiu. Și ea a fost superincântată de scenariu și așa, o mână de oameni, în privat, fără ajutorul CNC-ului, am reușit să facem acest film. Cristina a fost motorul principal, ea este producătorul! A făcut un efort uriaș.

- Care este bugetul filmului?

- Undeva în jurul sumei de 350.000 de euro.

- Câți actori au venit la casting?

- N-am făcut un casting public, pentru că m-a interesat să văd anumiți oameni pe care îi știam talentați, cu siguranță. Voiam să văd dacă se potrivesc în context. Nu se pune problema de a nu crede în ei, ci doar de a vedea dacă funcționează trio-ul acesta.

- Actorii aleși sunt cunoscuți în anumite contexte, în anumite medii, însă nu sunt vedete pentru marele public.

- M-a interesat mai puțin să fie vedete și mai mult să se potrivească în rol. Am chemat niște actrițe și actori minunați, la care țin foarte mult, cu care lucrez în alte proiecte, alături de care joc în continuare.

Nu i-am ales pentru acest film, sper că au înțeles și nu s-au supărat, pentru că a fost efectiv vorba despre potrivire.

- Pe tine cum te-ai ales?

- Am avut mari probleme cu actorul Vlad Zamfirescu, pe platou. Regizorul Vlad Zamfirescu n-a fost prea mulțumit de el...

- Asta-i glumă!

- E glumă, da, evident. M-am văzut foarte bine în rolul acesta, mi s-a părut că pot să-l fac și că mă provoacă.

PAG 14-15

☞ - Dacă, într-un exercițiu de imaginație, pentru acest film ai fi putut fi doar regizor sau doar actor, ce-ai fi ales?

- Aș renunța la oricare ocupație sau pe oricare dintre ele aș fi făcut-o... Îmi sunt la fel de dragi amândouă! La prima impresie, aș fi ales să fiu actor. Sau regizor... Nu știu!

- De ce ar alege cineva filmul „Secretul fericirii”? Să cântărească numele tău, numele actorilor, rezonanța titlului?

- Nu cred că pentru numele noastre. Nu știu. Poate pentru că povestea din film nu te lasă indiferent, e captivantă. A fost un pariu mare. E un film făcut într-o singură locație de filmare, lucru care înseamnă că e mult mai greu să ții atenția publicului timp de o oră și jumătate. Eu sper și vreau să cred că ne-a reușit. Am văzut reacțiile de la TIFF, de la Sibiu și mi s-au părut pozitive.

- Ce i-ai spune personajului tău dacă l-ai întâlni în realitate?

- Nu i-aș spune nimic... „Ce faci, mă?”

- Ce-ți place la personajul acesta?

- Îmi place că e om, că are sentimente și sensibilități și că e un tip deștept.

- Va mai veni lumea la piesa „Secretul fericirii” de vreme ce va exista filmul pe piață?

- Sper. Când am scos piesa, ne-am gândit mult dacă nu vindem subiectul. Am ajuns la concluzia că, dimpotrivă, tentăm publicul să vină și la film. Sper să fie adevărat. Eu am avut deja reacții pozitive în mai multe medii în care cei care au văzut piesa au spus că vor neapărat să vadă și filmul. De fiecare dată l-am jucat cu sala plină, cu casa închisă, au fost oameni care ne-au spus că au venit să-l vadă a șaptea oară sau alții care au spus că vor să-și aducă prietenii la teatru. Sper că a fost un pas bun de marketing.

- De câte ori ai văzut filmul?

- De foarte multe ori. Am stat foarte mult în montaj, mai mult de trei luni. Acum îl revăd cu greu, bine că a mai trecut ceva timp și am făcut o pauză. Am văzut fiecare cadru de sute de ori.

- Va exista și o continuare a poveștii?

- Nasul meu spune că nu.

- Tatăl tău, actorul și regizorul Florin Zamfirescu, a văzut filmul?

- L-a văzut. I l-am trimis când încă era într-o formă brută. A avut o reacție foarte pozitivă, dar pe mine mă sperie reacția aceasta pentru că nu o consider obiectivă. E tata, sigur că vrea să-mi iasă bine! Sigur că e cu totul lângă mine și mă sprijină! Iar aceste motive îl fac să nu mai fie obiectiv. Da, îmi place că gândește așa și mă măgulește.

- Ai schimba ceva? Ai mai scoate o secvență? Mai ai timp până în octombrie...

- Nu. Ăsta-i filmul! E filmul meu de debut. Poate că, având altă experiență peste cinci ani, l-aș face mai bine, dar acum așa e!

- Spune-le ceva celor care vor plăti bilet la cinematograful pentru filmul regizat de tine.

- Le garantez o poveste coerentă, cu răsturnări de situație și un final consistent!

IRINA VELCESCU: „E un film care te zăpăcește”

- Cum te-ai întâlnit cu „Secretul fericirii”?

- M-am întâlnit cu Vlad Zamfirescu la Teatrul Nottara. Fiecare avea spectacol. El mi-a spus că face lungmetraj: „Nu știu dacă să te chem la casting, că ești cam tânără!” Eu i-am spus: „Cheamă-mă, măcar!” M-a chemat la casting, m-am dus și, până la urmă, se pare că am fost mai bătrână decât credea el.

- Cum a ajuns „Secretul fericirii” pentru film să fie și pentru scenă?

- L-am repetat. Castingul a fost la începutul anului 2015, iar filmul s-a filmat în vara aceluiași an. Piesa a apărut în septembrie.

- Ca un teaser pentru film?

- Poate... E un spectacol care e păcat să nu se joace. Scenariul este foarte bun și pentru teatru! Nouă ne face plăcere să-l jucăm și acum, văzând filmul, ne dăm seama că noi, în teatru, am adus alte nuanțe. În film îți dai seama mai târziu de unele lucruri, în timp ce în teatru poți să ți le adaugi personajului sau spectacolului... toată viața spectacolului. Tot timpul descoperi ceva nou și mie asta-mi

place la teatru!

- Va vedea filmul cel care a fost la teatru sau va mai merge la teatru spectatorul care a văzut filmul?

- Nu știu. Cred că aceia care au fost la teatru vor vrea să vadă și filmul.

- Cea mai ciudată întâmplare de la filmări?

- În fiecare zi ne întrebam dacă vor fi petreceri în clubul de vizavi. Erau petreceri private, antamate cu mult timp înainte. Sune-tistul nostru a făcut absolut o operă de artă! La postsincron cred că am refăcut câte zece replici, doar. La filmări așteptam mereu să vedem dacă avem parte de câte o petrecere în vecini. Iar după ce petrecerile se terminau, dimineața, începea să lucreze câte o betonieră.

- La teatru pătrunzi în stare cu câteva ore înainte și ieși din stare, poate, a doua zi. La filmare, când ai betoniere și petreceri, cum faci?

- La filmare ai dublele... Dai o replică până pătrunzi în stare. La teatru nu poți derula și nici nu poți explica publicului că poți mai bine. Filmul e fragmentat, într-adevăr. Dar acest film nu a fost atât de fragmentat, pentru că filmam secvențe destul de lungi. Știam textul, îl repetasem, aveam mai multe camere, nu învățam înainte de filmare, deci ne-am permis să facem secvențe mai lungi, unele chiar și de zece minute.

- Filmul și piesa, suprapuse, au aceeași durată?

- În film e puțin mai dinamic începutul. Se intră puțin mai repede în problemă. La film ai nevoie de un intro mai rapid, mai ales pentru că noi suntem obișnuiți cu filme de acțiune, care îți iau ochii din primele minute.

- La cinema avem foarte multe variante, filmele se schimbă des, de ce am alege să vedem „Secretul fericirii”?

- Este un film atipic pentru filmul românesc, este un film care aduce o anume situație, care te zăpăcește. Până acum, filmul acesta s-a văzut la TIFF, la Sibiu. Oamenii au râs la film și la mine au ajuns reacțiile oamenilor încântați de film. Oamenii s-au

mirat când au aflat că autorul scenariului este român, Alex Popa.

- Ce îți place la personajul tău?

- La ea, ca femeie, îmi place siguranța pe care o are și capacitatea de a se descurca cu toate lucrurile. Ea, ca personaj, îmi place în momentul în care îi fuge pământul de sub picioare.

- Titlul sună bine. „Secretul fericirii” aproape că promite o rețetă sigură. Și sunt mulți oameni care o caută, unii dându-și seama, poate, că au fost fericiți, dar n-au realizat. Care este secretul fericirii?

- Pentru mine, secretul fericirii este armonia, echilibrul. Ca om, e greu să spui „Clipă, stai, ești atât de frumoasă!” și îți este și greu să spui asta pentru că știi ce a pățit în piesă cel care a spus replica aceasta. Poate fugim de a ne da verdictul: „Acum sunt fericit și nu vreau să schimb ceva!”. Totul în jurul tău se schimbă și tu nu poți rămâne pe loc... Pentru film nu pot să dau un verdict. Fiecare va înțelege altceva.

- Sunt o mulțime de articole care îți spun cum poți să găsești... fericirea, în pași numărați și situații concrete...

- E adevărat, dar autorul nostru este mai smart de atât! Eu spun, la un moment dat - și acesta este începutul filmului - că: „Orice fericire se decontează!”. Orice are un revers, practic. Și cred lucrul acesta. Nu că cineva te va pedepsi pentru fericire, ci că orice acțiune are o reacțiune.

- De câte ori ai văzut filmul?

- De două ori.

- Filmul va fi în cinematografe în octombrie. Cum e timpul până atunci?

- Până atunci plec în vacanță, mă apuc de repetiții la Teatrul Mic, ar trebui să am o premieră, apoi încă un proiect... Așa că timpul e ocupat, ceea ce este foarte bine.

- Un mesaj pentru cei care vor merge la film după acest interviu?

- Să nu se gândească dinainte că știu secretul fericirii, pentru că o să aibă surprize!

ALEXANDRU POPA: „Mă aștept ca filmul să bucure, să supere, să trezească emoții”

- La început a fost un spectacol de teatru. Primul „Secret” a fost scris... pentru a fi jucat „pe scândură”, nu „pe sticlă”? Care sunt, din punctul de vedere al scenaristului, principalele diferențe dintre scriitura pentru spectacolele de teatru și scriitura pentru film?

- La începutul începutului a fost un scenariu de film pe care l-a citit Vlad Zamfirescu, apoi l-a citit Cristina Dobrițoiu, producătorul filmului. Le-a plăcut, au hotărât să-l facă. Pentru că un film independent se naște greu, undeva, pe parcurs, Vlad a avut inițiativa de a duce textul și pe scenă, ca să-i dea viață mai repede. Sunt multe diferențe între piesa de teatru și scenariul de film, de la forme, oarecum standardizate pentru fiecare gen, până la raportul dintre dialog și acțiune, nivelul detaliilor scenografice...

- Scenaristul are libertate totală în scriitura lui?

- Depinde. Când lucrează de capul lui, fără o „comandă” din partea unui producător sau o sugestie venită cine știe de unde, e îngăduit doar de propriile valori, standarde și, fundamental, de adevărul poveștii și al personajelor.

- Cât din filmul „Secretul fericirii” pe care îl vom vedea în cinematografe este povestea inițială, așa cum v-ați imaginat-o în primul draft al scenariului?

- Foarte mult, peste 90%.

- Umor, prietenie, trădare, tensiune sexuală, răzbunare lucidă. Unde este secretul fericirii?

- În funcție de contextul fiecăruia, poate fi în fiecare. Obsesia cvasigenerală căreia îi zicem fericire pare să permită doar rezolvări individuale.

- Ce v-a inspirat pentru proiectul acesta? Ați avut un story bun pe care l-ați adaptat momentului sau a fost ocazia de a face un proiect și apoi ați gândit story-ul?

- Am vrut să scriu o poveste despre prietenie. Țasta a fost gândul inițial. Pe măsură ce-am scris personajele au avut propria agendă și eu am încercat să țin pasul cu ele.

- Filmul are deja premii internaționale. Care sunt așteptările pe care le are scenaristul de la acest proiect?

- Să ajungă la public, să bucure, să supere, să trezească emoții adevărate.

- Fiecare timp pentru care este gândit un proiect are specificul său. Ce „prinde” acum la publicul din România?

- Nu știu. Sigur, fiecare perioadă are și anumite tendințe particulare, dar cred că emoția veritabilă, minuțios construită, fără scurtături implauzibile logic și sau psihologic, e cumva mereu pe val.

- Cum descrieți colaborarea cu Vlad Zamfirescu?

- O șansă excepțională. Vlad mi-a montat primul scenariu de film și câteva piese de teatru. A transformat gândurile și cuvintele mele în realități concrete, care mi-au întărit motivația necesară pentru a continua să scriu.

- Scenaristul este omul care face o muncă extrem de... vizibilă, iar el rămâne aproape invizibil. Cum vă împăcați cu „anonimatul” chipului și cu celebritatea semnăturii?

- Pentru mine este combinația ideală. Personajele sunt mult mai interesante decât autorul lor.

- Scena preferată din film?

- Mai multe. Poate cea în care Toma și David, în picioare, față în față, separați și uniți de un scaun, decid, în sfârșit, să vorbească.

- V-ați speriat vreodată de imensitatea unei coli de hârtie virtuală? Fiecare scenariu începe cu... primul cuvânt. Totuși, au existat și blocaje?

- În cazul meu, blocajele nu apar la primul cuvânt. Cel puțin nu până acum. Cel mai des apar blocaje atunci când gândul inițial intră în contradicție cu realitatea pe care a născut-o. Când prind substanță, personajele și povestea au tendința de a-și impune autonomia. Chiar dacă uneori pot fi frustrante și epuizante, blocajele sunt bune, creează soluții noi, vii.

- În cât timp ați scris acest scenariu?

- Sunt câțiva ani de atunci. Destul de repede, în câteva săptămâni.

- Ce mesaj aveți pentru cei care, atunci când urmăresc un film, citesc și genericul final?

- Niciunul. Cred că atenția acordată genericului este influențată atât de educația cinematografică a spectatorului, cât și de performanța numelor trecute pe generic. Calitatea educă publicul. Iar publicul, dacă este respectat, dacă primește producții consistente, inteligente, care îi pun la treabă gândurile și emoțiile, sigur va întoarce respectul primit.

**Uniunea Ziariștilor Profesioniști
din România este partener
media al producției
cinematografice
„Secretul Fericirii”**

interviu cu **Horea Mihai Bădău**,

„Vom renunța la alfabetul scris”

În 2011 apărea la Editura Polirom, din București, primul manual de jurnalism social-media de la noi (*Tehnici de comunicare social-media*), urmat, în 2015, de *Manual(ul) de jurnalism on-line* (Ed. Tritonic), ambele scrise de profesorul de comunicare-media de la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării a Universității din București, lectorul univ. dr. Horea Mihai Bădău (n. 1971), titular de curs și profesor-invitat la Universitatea Sofia-Antipolis, din Nisa, Franța (și membru al Laboratorului de Cercetare SIC-Lab. Mediteranée). Recent, în 2017 *Revista de Științele Comunicării / Revue Française de l'information et de la Communication*, din Franța, publica prima *Cartă Etică a Rețelelor Sociale*, o premieră media inclusiv pe plan european, confirmând cercetările profesorului român, în care sunt enunțate 12 puncte (și soluții etice) privind o serie de teme larg dezbătute în mediile de informare virtuală, vizând difuzarea știrilor cu caracter intolerant (hate-speech), manipulator (clickbait), abuzul de informații comerciale și de știri false (fake-news).

Carta Etică Social Media, propusă și promovată de profesorul - și jurna-

listul, cu experiență de peste 14 ani în presa media - Horea Bădău, susținută și de CARFIA (Centrul de Integritate Academincă al Universității din București, prima organizație având drept scop promovarea integrității și eticii în spațiul universitar) se adresează unei mase extinse de producători și utilizatori de jurnalism on-line preocupați de stoparea unor fenomene negative apărute în ultimii ani pe piața media, precum *furtul de proprietate intelectuală, manipularea reputației și discursul urii* etc. În acest context, *Carta Etică* este un răspuns concret la astfel de provocări, un demers pentru responsabilizarea și prevenirea încălcării unor reguli (minimale) autoasumate și, încă, nereglementate oficial.

Pentru ca internetul, așa cum funcționează el azi, să rămână al utilizatorilor, nu să încapă pe mâna unor manipulatori interesați, profesorul Horea Bădău a propus, în *Carta* sa, o serie de reguli/bune practici necesare/obligatorii, chiar, pentru buna funcționare a spațiului media on-line. Pledoaria sa pentru un *internet moral* pornește „de la un gest mic”, dar care poate crea, în viitorul apropiat, o mare comunitate de utilizatori ce

 Marian NENCESCU

aderă, benevol, la aceste principii etice, standarde ce deschid calea spre moralitate, inclusiv în zona comunicării on-line. „Nu glumind, nu criticând, nu enervându-ne vom putea avea un internet normal, ci **informându-ne**, adoptând acele standarde etice ce ne conduc spre o reglementare autoasumată”, este deviza profesorului Bădău. „Decât să ne spunem la revedere, pe curând, sau chiar block, ori log-out, mai bine, să punem în practică, fiecare pe contul său, aceste principii”.

Este și motivul pentru care, în țară, au avut loc mai multe workshopuri dedicate acestui subiect, la care au fost invitați deopotrivă bloggeri, jurnaliști media ori simpli utilizatori/consumatori, care, prin expuneri, materiale video, role-play-uri ori vizionări de filme au fost avertizați asupra abuzului la care se expun și au inițiat, benevol, primii pași pe calea adoptării principiilor etice enunțate în *Cartă*. Prezent la Timișoara, am inițiat un dialog profesional cu profesorul Horea Mihai Bădău, din care redau câteva fragmente:

profesor și jurnalist social-media

- Domnule profesor, cum ați ajuns la concluziile enunțate în *Carta Etică a Rețelelor Sociale*?

- Inițial am analizat, între ianuarie-aprilie 2017, 500 de postări aleatorii, de pe Facebook, apoi 500 de bloguri, și 250 de utilizatori individuali, iar rezultatul îl reprezintă însăși *Carta*, pe care eu o consider o *concluzie*. Surprins de rezultat, și mai ales de amploarea europeană a acestor concluzii, aș spune că acum mă aflu acum în faza de popularizare, de promovare a principiilor etice în rândul utilizatorilor. Prin astfel de discuții directe, pe care le-am inițiat în ultima vreme la Cluj, Oradea, acum și la Timișoara, și în curând, la București, unde mă bucur de sprijinul Centrului de Integritate Academică al Universității, încerc să dau câteva exemple ce pot deveni, pe viitor, bune practici în domeniu, chiar, sper eu, modele.

- Câți utilizatori au aderat până în prezent la propunerile dumneavoastră?

- În urma *workshopurilor* la care am participat, 81 de persoane s-au angajat deja să respecte aceste principii. Pe aceștia, și pe cei viitori, i-am adăugat la *Comunitatea etică on-line*, pe care am creat-o și pe care doresc s-o extind. Treptat, această comunitate crește și am primit mesaje pozitive, în sensul că și alți jurnaliști, inclusiv din presa tradițională, sunt interesați de ea. Deja publicația *Adevărul*, dar și *Radio România Cultural*, mi-au dat semnale încurajatoare în acest sens.

- Față de vechile *Coduri etice* (în fapt, nu atât de vechi, cât căzute în desuetudine, ele fiind de actualitate în presa și în mediile universitare de după 1990 – n.a.), ce aduce nou *Carta dumneavoastră*?

- Dacă, la început domeniul social-media era, ca să zic așa, *virgin*, fiind deschis oricăror experiențe și libertăți, acum trăim o etapă de *recul*, când utilizatorii au devenit mai selectivi. În fața unei avalanșe de informații, nu întotdeauna de bună credință, oamenii sunt, pe bună dreptate, circumspecți.

În același timp, *explozia* presei libere a stimulat expansiunea fenomenului social-media. Ce este nou e *trendul* favorabil pentru o reglementare, pe principii etice, manifestat la nivel european. Astăzi, când Comisia Europeană urmărește cu atâta interes reglementarea principiului *copyright*-ului, de pildă, este un semnal că nu se mai poate abuza de *link-uri* fără plata drepturilor de autor.

- *Seamănă cumva cu principiul protejării autorilor ale căror lucrări au fost preluate de Bibliotecile virtuale?*

- Categorical! Intelectual vorbind, viețile noastre s-au mutat total, sau cvasi-total, în virtual, și e nevoie de noi legi care să reglementeze drepturile de autor, Codul etic etc. Speranța mea este că a sosit acea vreme. Deja, foarte mulți utilizatori tineri, între 18 și 25 de ani, au aderat la principiile *Cartei*...

- *Rămân încă deschise „rănille” haideuciei, ale mitocăniei, promovate cu sârg în on-line...*

- Faptul că textul meu a fost publicat, inițial, în Franța e un semn bun. Lucrurile se mișcă, am semnale, inclusiv în domeniul relațiilor etice. Ceea

ce va face ca, pe viitor, să avem cât mai multe rețele *curate*, fără violență, ură și spirit gregar. Inspirat de observația/întrebarea dumneavoastră, voi propune Centrului de Integritate Academică să includă aceste principii, inclusiv *Carta*, în programa/curricula studenților. Schimbarea de atitudine a formatorilor nu mai este o problemă de opțiune, ci de statut. Personal, ca jurnalist activ, dar și ca profesor, am văzut, cu durere, că orice absolvent de jurnalism, practic, uită de „principiile etice”, cam odată cu primul salariu (s. H.M.B.).

- *Sper să rămâneți nu doar un entuziast, dar și un consecvent...*

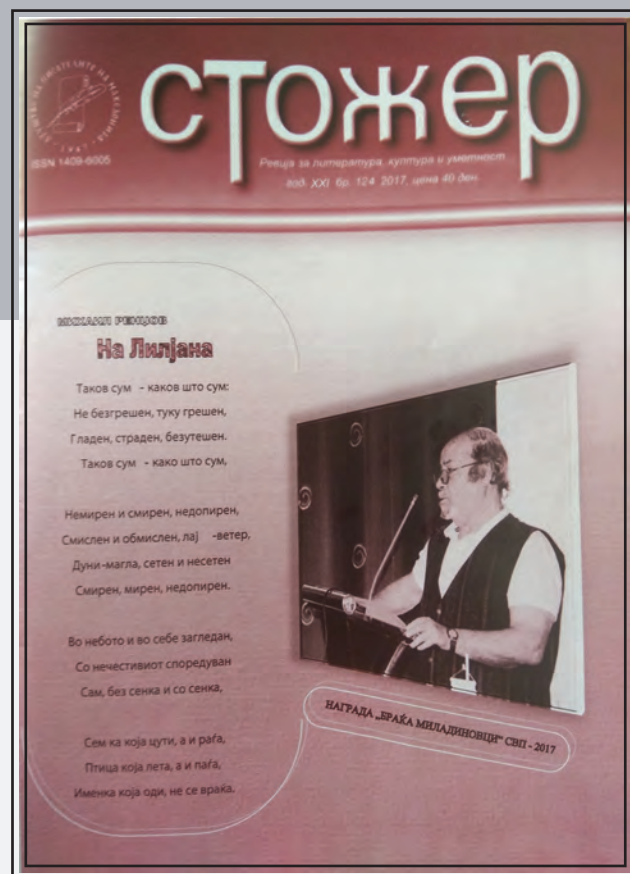
- Recunosc, e greu, dar nu imposibil. Am cunoscut în acești ani bloggeri care fac publicitate ascunsă, care participă activ la campanii de defăimare, care incită la violență. E timpul să se renunțe la titlurile false, la pozele trucate ori la textele ofensatoare. Nu e imposibil. Pledoaria mea pentru un *internet curat* se bazează și pe convingerea că pe viitor vom renunța la alfabetul scris și vom comunica mai multe prin imagini. Pentru a prinde, însă, această zi, pledoaria mea de azi e doar un început.

Pilon, publicație-etalon din Macedonia

Revista Uniunii Scriitorilor din Macedonia în limba română ar însemna „Pilon”, afirmă Dina Cuvata, poet și traducător, membru al organizației naționale a breslei scriitoricești din Macedonia. Publicația apare trimestrial la Skopje, iar printre preocupările redacționale, la loc de frunte se situează stimularea creației originale, revista fiind o oglindă a competiției permanente din spațiul literar macedonean.

În paginile sale întâlnim poezie, proză, eseu, precum și alte genuri ale beletristicii, unele fiind la prima apariție, altele deja cunoscute cititorilor, dar reluate tocmai datorită însușirilor literare consacrate. Per ansamblu, revista se pliază pe evenimente culturale care au în centrul lor o manifestare literară majoră, cu impact puternic asupra publicului. De regulă, tirajul se stabilește în funcție de importanța acestor evenimente.

Daniela GÎFU

„Accent” Montreal, publicația românilor din Canada

Publicația bilunară „Accent”, care apare la Montreal în limba română, este un for de dezbatere cu o largă cuprindere, de la problemele sociale curente cu care se pot confrunta comunitățile de români până la problematica generală, a societății canadiene. Cu o prezentare grafică de excepție și cu un istoric remarcabil al aparițiilor, „Accent” dezbate și publică opinii, reportaje, reflectând deopotrivă și temele de interes major din România, precum și evenimentele care se întâmplă în țară și care ar putea reprezenta borne informative pentru românii din Canada.

Contribuția sa la tabloul general al publicisticii a fost recompensată cu numeroase distincții și certificate de excelență care atestă o prezență remarcabilă pe piața publicațiilor din Canada. De asemenea, revista este un reper pentru comunitatea românească, cu teme de larg interes, cum sunt crizele de toate felurile pe care le traversează societatea, situația din mass-media, „războiul” pentru Roșia Montană sau mari dosare contemporane.

Mădălina Corina DIACONU

„Balcanii și Europa” sau demersul jurnalistic echilibrat și calibrat

Cu aproape 19 ani în urmă ieșea de sub lumina tiparului o publicație care a rămas ca un reper în plaja media din România - „Balcanii și Europa”. Realizată în condiții grafice de excepție, cu o imagine distinctă și o direcționare de înalt nivel – reprezentanți de frunte ai statului român, medii academice și culturale, diplomați – publicația a apărut neîntrerupt, adunând, cu fiecare număr, ca o adevărată arhivă a epocii, consemnări și atitudini pe o direcție jurnalistică pe care nu a mai pășit niciun alt nume din presă: zona balcanică. Lume vie, fascinantă, cu problematică de o complexitate recunoscută, această parte a planetei din care și România face parte merita o abordare jurnalistică avizată, iar cea mai bună dovadă este pleiada de articole de forță și substanță care alcătuiesc constructul editorial al revistei „Balcanii și Europa”.

Ajunsă, așadar, la numărul 186, publicația are un cuprins remarcabil: marchează Centenarul Marii Uniri în trei articole de fond cu o încărcătură deosebită, abordează problematica europeană de actualitate, punctează frământările balcanice, reflectă soluțiile globale la chestiuni ardente, circumscrie zona balcanică amplului context internațional, explică evoluții, radiografiază momente politice majore, detaliază impactul intern al unor mișcări internaționale. Începută cu un editorial semnat de Carol Roman și

Mereu alături de Diaspora românească, revista „Balcanii și Europa” a tipărit și difuzat un nou Supliment din seria publicațiilor numite „Români peste hotare”, demers ziaristic de excepție, care se adresează conaționalilor noștri ce se află la muncă în străinătate. Atentă la evoluții și la faptul că românii părăsesc în număr alarmant țara de origine pentru a-și căuta împlinirea în state în care nu este ușor de răzbit, publicația, care de această dată se adresează românilor din Spania, le reflectă năzuințele, speranțele, viața de fiecare zi și dorul de casă, punctând, în același timp, și acțiunile pe care le întreprinde statul român pentru a-i atrage înapoi spre locurile natale. Apreciată în mod deosebit în comunitățile de români, expediată la organizațiile și bisericile românești din Diaspora, această ediție specială care merge mână în mână cu „Balcanii și Europa” de mai mulți ani, vine să completeze, prin abordarea complexă - de la „Ce trebuie să știți pentru a lucra legal” până la „Viața nu e chiar roz...” sau „Întoarcerea acasă, un comandament sufletesc” – un tablou jurnalistic de anvergură.

încheiată cu un pamflet al aceluiași cunoscut jurnalist și scriitor, fondator și director general al publicației, revista este o panoramă riguroasă, la cele mai înalte standarde gazetărești, a fenomenelor politico-sociale curen-

te și a proiecțiilor lor. Articolele sunt semnate de personalități ale presei, culturii sau lumii diplomatice, ceea ce conferă o certificare în plus demersului jurnalistic echilibrat și calibrat.

 Roxana ISTUDOR

Jurnaliști români de pretutindeni, în reuniune de suflet peste Ocean

Vizita de la Câmpul Românesc, Canada, a jurnaliștilor Nicolae Băciut și preot Dumitru Șincan, scriitori și ziariști proeminenți, fusese pregătită cu ceva vreme înainte, a fost un eveniment care a stat sub semnul incluziunii largi a profesioniștilor din breaslă, fiind marcat de participările unor condeie diverse, indiferent unde viețuiesc. Știam că Nicolae Băciut pune la cale un suplimment literar, care urma să includă

și o parte din articolele pe care *Vatra Veche* le inițiasse pe tema exilului. Fie că locuiesc la Denver sau Cleveland sau în alte locuri din Statele Unite, fie că sunt rezidenți în Canada sau la București, Cluj ori Târgu-Mureș, mulți dintre participanții la reuniunea de suflet a gazetarilor de peste mări sunt colaboratori ai revistei *Observatorul* din Toronto, iar alții scriu la publicații românești.

Ceea ce ne leagă, independent de locul de unde a sosit fiecare la acest

eveniment literar, este dorința de comuniune în cuget și simțire, de întâlnire în limba și cultura română. În cadrul manifestării s-au realizat prezentări de carte, s-au organizat mese rotunde pe teme literare, filosofice, sociale și istorice, s-a relevat mult din activitatea jurnalistică atât de diversă a participanților. În acest context, s-au anticipat colaborări substanțiale pe viitor, iar gazetarii și scriitorii reuniți la eveniment își propun să revină în anii următori. Cu ocazia Centenarului Marii Uniri și a celor 10 ani de existență a revistei *Vatra Veche*, Nicolae Băciut a oferit Diplome de Excelență. În țară, Nicolae Băciut pregătește, printre altele, o publicație nouă, probabil săptămânală, „Cadran”, în variantă electronică, precum și suplimente literare destinate altor comunități românești, cum ar fi cea din Spania.

 Milena MUNTEANU
(Toronto)

Scrisul ca artă în „Cetatea lui Bucur”

Una dintre publicațiile de o certă eleganță este *Cetatea lui Bucur*. Încărcată de sensuri și provocând cu fiecare pagină la reverie și delectare în atmosfera unei literaturi contemporane relevante, revista dă prilej, inclusiv cu ultimele apariții, de plonjon într-o atmosferă cu totul specială. De pildă, rubrica „Taina scrisului” găzduiește condeie de o profunzime aparte, care semnează articole pline de sensuri și accente literare. Povestirile se împletesc fericit cu abordările unor teme de stringentă actualitate, reflectate prin întrebări retorice cu adânci semnificații sociale.

Recenziile de carte și notele de călătorie completează un tablou general fast al unei publicații care și-a cucerit un public anume, pe care l-a fidelizat prin calitate și seriozitate profesională. Cu atât mai mult cu cât jurnalismul împletit cu literatura este un domeniu care cere înalte standarde.

Certitudinea - Armonie și extaz

Poate și datorită sonorității numelui cu care își semnează producția jurnalistică și literară, dar cu siguranță fiindcă scrisul său are dintotdeauna un „ce” îmbietor, pe care, odată descoperit, îl cauți mereu pentru a-ți reconfirma intuiția și renutri cu bucurie viciul lecturii, îi urmăresc de mult timp lui Miron Manega, chiar cu mult înainte de a-l cunoaște direct, acrobațiile stilistice din perimetrul limbii române. Dacă îi veți citi fie și numai poemul „Povestea zăpezii”, ca să nu vorbim despre întreaga lui proză și poezie, sfidătoare deseori a canoanelor genialității, vă veți convinge. Iar de veți avea și șansa întâlnirii lui în carne și oase, văzându-l, te întrebi cum această fragilitate umblătoare poate duce povara unor certitudini atât de grele, chiar dacă sunt *innobilizatoare*. Căci, vorbind despre certitudini, în fond ele sunt speranța unui mâine altfel, mai îmbucurător și mai luminos, prietenul meu despre care încerc să scriu acum are o mulțime, dintre care uriașă este **CERTITUDINEA** unei înfăptuiri unicat, o revistă care duce cu demnitate chiar acest titlu, o entitate croită pe fundamente clasice din pagini de avangardă culturală și temeritate patriotică, o publicație de succes, în pofida știutelor și neștiutelor bariere care i se pun, vrut și nevrut. Pentru ținerea în viață a acestei nobile obsesii, **CERTITUDINEA** sa este printre puținele obsesii nobile pe care eu le cunosc, el este veșnic într-o febrilă căutare de subiecte eminesciene și, pe marginea lor, se află mereu într-o neliniște a facerii cum rar am întâlnit. Altfel, rar îl păcălesc să rupă din timpul lui dedicat fără nicio

rezervă devoratoarei pasiuni a tinereii aprinse, cu orice sacrificiu, a candelii iubirii de patrie. De aici cred că vin întreaga armonie și forță a scrisului său în care noi, cititorii, cu cât ne adâncim, cu atât aflăm mai multe motive de extaz.

Firiță CARP

Frânturi de gânduri, pepinieră de viitori gazetari

Frânturi de gânduri este titlul unei reviste școlare, care apare la Școala gimnazială din Maltezi, județul Ialomița. Fiind în al patrulea an de apariție și, deja, în fața pregătirii celui de-al treisprezecelea număr, revista rivalizează cu statutul publicațiilor cu ștaif și pretenții. Încorsetată oarecum de jaloane publicistice specifice, o revistă școlară rămâne astfel pentru că acesta este rostul ei, ea se poate mândri cu o ținută grafică pe care nu o au, adesea, unele publicații la care așteptările sunt mai mari. Temele abordate, cum este și firesc, sunt familia, școala, pri-

tenii, joaca etc. Dar aici nu temele sunt cel mai important aspect, ci așa-zisul atelier de gazetărie, pepiniera în care cresc speranțele gazetăriei de mâine. După cum am înțeles de la colectivul redacțional, format din cadre didactice și elevi, la o evaluare națională recentă, această publicație zămislită într-un sat se află printre primele 40 din țară. De altfel, la sărbătoarea bibliotecii comunale ION GHELU DESTELNICA, unde am întâlnit revista, s-au văzut spiritul de competiție și preocuparea tuturor celor implicați în atingerea de noi cote de creativitate.

Daniela GÎFU

Ziaristii unioniști r românilor un veritab

Nu mi-am propus o prezentare a rolului presei românești în sprinjalul idealului popular cel mai drag tuturor românilor: Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, când Transilvania și Banatul au pecetluit unirea cu Țara Mamă, România. Sunt nenumărate paginile care apreciază remarcabil acest lucru. Gândul meu, în acest an al Centenarului Marii Uniri, se îndreaptă spre sutele și sutele de gazetari militanți români, care au dat viață zecilor și zecilor de gazete din toate Principatele Române, coagulând în felul acesta procesul de simțire românesc de la Mica Unire din 1859 până la Marea Unire de la 1918, de la românism la PANROMÂNISM. „Dintre așezămintele pe care românismul din Transilvania și le-a creat, în lupta seculară

Eftimie Murgu

și de marile idealuri ale umanității, de simț social și pe drumul progresului, de eroism și spirit de sacrificiu – tot atâtea calități care caracterizează popoarele alese”.

Pe drumul deschis de Bariț – în 1837 – vor merge toți gazetarii militanți din Transilvania și Banat, iar lor li s-au alăturat și gazetarii români de dincolo de Munții Carpați. Așadar, de mai bine de un secol și jumătate, atât în Țara Românească, cât și în Transilvania și Banat, ziaristul român s-a identificat cu luptătorul politic. În fruntea gazetelor naționale s-au aflat permanent elitele spiritualității românești, cele mai înaintate ale timpului, conducătorii poporului în luptele pentru unitate națională.

În continuare, pentru amintirea memoriei acestora, voi enumera gazetarii pașoptiști și cei care i-au urmat, ziaristii care aidoma marilor eroi și martiri ai neamului au cunoscut, adesea, împrăștierea juridică sau închisoarea.

Din generația premergătoare Unirii s-au remarcat spirite revoluționare precum Dinicu Golescu, Ioan Heliade Rădulescu, Gheorghe Asachi, Grigore Alexandrescu, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Costache Negruzzi, Alecu Russo, Vasile Alecsandri, Iacob Negru-

zzi, Mihail Eminescu, Titu Maiorescu, I.L. Caragiale, B.P. Hașdeu, Alexandru Odobescu, Vasile V. Ureche, G. Bogdan Duică. Tot așa precum peste Munții Carpați, și în Transilvania promotorii gazetelor au fost cei mai de seamă cărturari ai românilor, luptători devotați pentru apărarea drepturilor națiunii române.

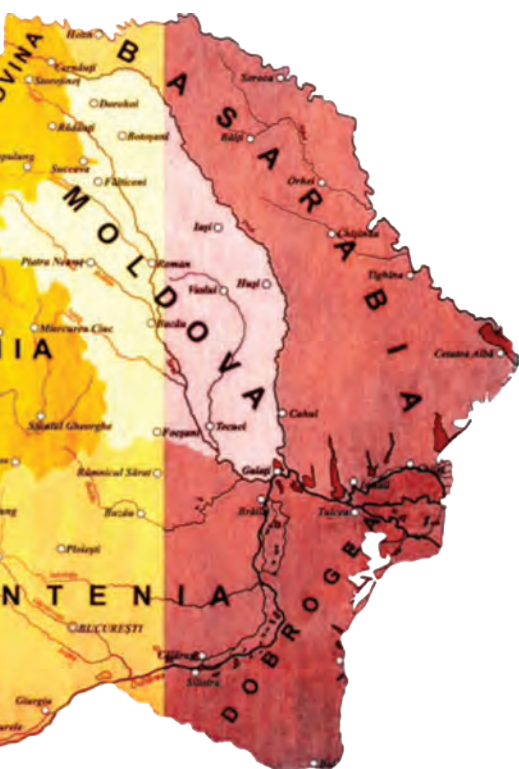
Alexandru Papiu Ilarian

pentru existență și afirmare națională – își începe Ion Breazu capitoul „Presa Transilvaniei” din lucrarea „Studii de literatură română și comparată” – fără îndoială că cel mai original este presa”. Și continuă: „Presa Transilvaniei dinainte de 1918 a fost cu siguranță o mare victorie, de iubire de neam

Onisifor Ghibu

eprezintă în istoria il Parlament Național

Primii precursori au fost Ioan Molnar Piuaru, Damaschin Bojincă, Alexie Lazaru, Dimitrie Țichindeal, Mihail Boiagi, Zaharia Carcalechi, Toader Racoccea, Ioan Barac, George Barițiu – care a fost prezent în viața presei românești din Transilvania timp de 60 de ani! Barițiu este urmat la conducerea „foilor” sale de Andrei, Iacob și Aurel Mureșanu. Lor li se alătură Timotei Cipariu, Simion Bariț, Eftimie Murgu, Aron Florian, Alexandru Papiu Ilarian, August Treboniu Laurian – care au făcut din ziaristică un veritabil **PARLAMENT NAȚIONAL!**

Această operă patriotică națională se continuă cu neîntrecuți gazetari și publiciști din Banat și Transilvania. În acest context, să nu-i uităm pe Andrei, Anton, George și Alexandru Mocioni – ca exponenți ai „școlii politice” din Banat, ultimul dintre cei patru Mocioni fiind și autorul celebrului *Apel la unificarea ortografiei și a limbii române*. De asemenea, trebuie să-i amintim pe George Coșbuc, Ioan Rusu

Timotei Cipariu

Șirianu, Ilarie Chendi, Valeriu Braniște – „soldatul idealului național” Ioan Slavici, pe Ioan Bechnitz, Cornel Diaconovici, Nicolae Cristea, Cornel Pop-Păcurariu, Pavel Rotariu, T.V. Păcățan, Roman Ciorogariu – considerat de colegul său de redacție de la „Românul”, Ioan Clopoțel, „*unul dintre cele mai scilpitoare și dotate condeie ale publicisticii transilvănene*” - Vasile Goldiș – „Profetul Marii Uniri” - Gheorghe Tulbure, Casian Muntean, Octavian Goga – considerat de Ion Breazu „*cel mai mare*

Valeriu Braniște

gazetar pe care l-a dat Ardealul de la Barițiu încoace și fără îndoială unul din cei mai mari pe care i-au avut românii” - Ioan Lupaș, Onisifor Ghibu – „*luptător pe baricade*”, cum îl apreciază Alexandru Zub, „*care și-a făcut din consolidarea României Mari un rost pentru tot restul vieții*”.

Întreagă această pleiadă de gazetari ai Transilvaniei, Banatului și ai Țării Românești a urmărit prin cele mai importante publicații și gazete pe care le-au publicat, prin înflăcăratele lor articole, **Unitatea Spirituală a Românilor** în perimetrul unei culturi unitare – puternic temei al unifi-

Vasile Goldiș

cării politice, statale. Sub mirajul acestui ideal național, **ZIARISTICA UNIONISTĂ**, prin gazetarii cei mai de seamă pe care i-am amintit, cărora li se adaugă încă mulții alții, alcătuiesc în istoria românilor, în veac și peste veac, un **VERITABIL PARLAMENT NAȚIONAL** – pătruns de o mare și nesfârșită iubire față de neamul românesc. Le aducem Omagiul nostru, al întregii noastre bresle, cu prilejul împlinirii unui secol de la Marea Unire de la 1918.

Emil ȘIMĂNDAN (Arad)

„Copiii mei vreau să fie instruiți în limba mea și NUMAI în limba mea, nu ȘI în limba mea”

Astăzi credem că ar fi venit timpul ca să pretindem și noi ceea ce ni se cuvine de secole. E timp să declarăm neted și clar, că în țara noastră (căci este a noastră mai bine decât a ori și cui) noi nu suntem nici vrem să fim maghiari ori nemți. Suntem români, vrem să rămânem români și cerem egală îndreptățire a națiunii noastre. Față cu orice încercare de desnaționalizare ori suprematizare, întrebăm cu răceală și conștiință de drepturile ce ni le dă aboriginitatea noastră și spiritul secolului: „Cine sunt acești oameni și ce vor ei în țara noastră?”¹

Prefer lupta în locul unei dreptăți nedrepte; prefer de-a muri, în loc de-a deveni maghiar. Cine mi-o poate ținea de rău dacă voi ca și copiii mei să fie ca mine de români? Guvernul? Nu-l recunosc de competente. El are a-și regula treburile lui, ordinea publică, nu limba și religia copilului meu; are de-a surveghia referințele dintre el și persoane străine lui, nu caracterul lui propriu sau pe el însuși nepus în referință cu elementele străine lui.

Și când eu plătesc pentru școală, datoria mea implică dreptul de-a cere cum să fie instruit. Și eu cer să fie instruit în limba mea și NUMAI în limba mea, nu ȘI în limba mea. Gimnaziile de stat din Transilvania ar trebui să fie române, căci românii le susțin cu birul lor amar, pe care-l storc pietrei și costişelor cu cari i-a-mproprietărit o dreptate nedreaptă. Veni-va vremea și a dreptății celei drepte².

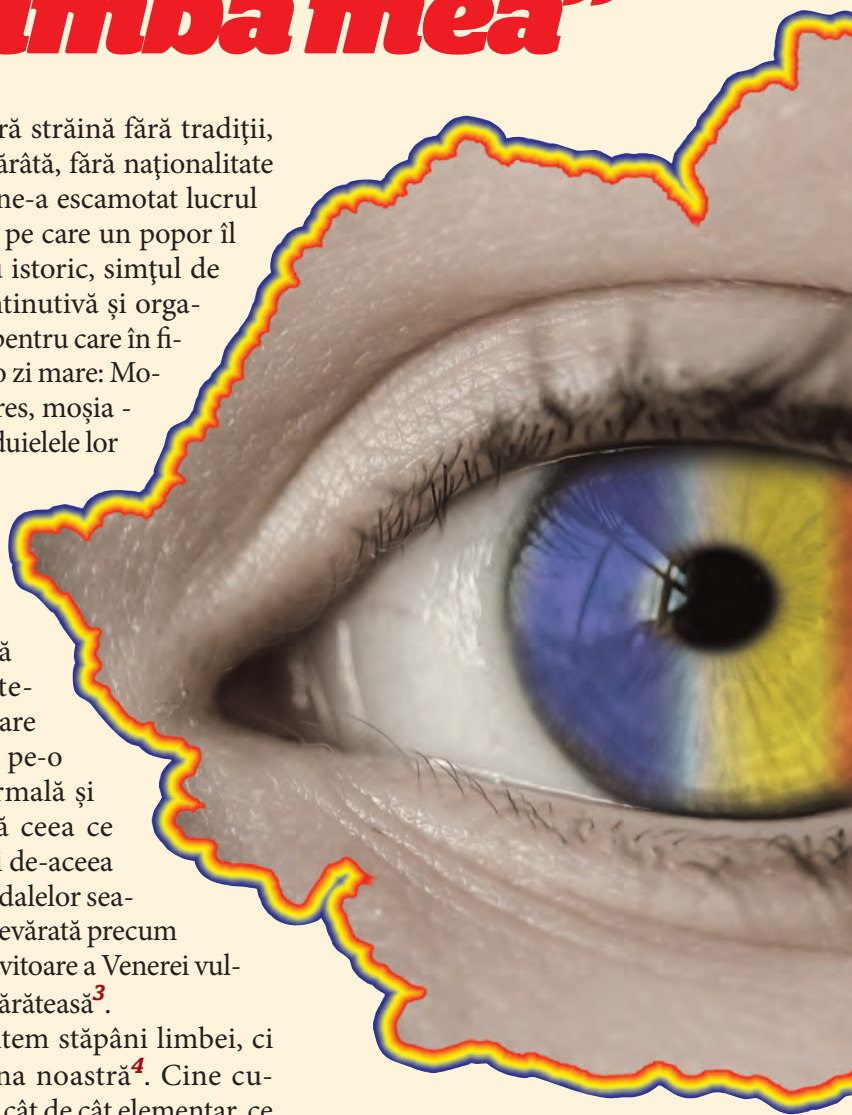
Opinia noastră rămâne statornică. Pe deasupra poporul nostru s-a su-

perpus o pătură străină fără tradiții, fără patrie hotărâtă, fără naționalitate hotărâtă, care ne-a escamotat lucrul cel mai scump pe care un popor îl are: simțul său istoric, simțul de dezvoltare continuivă și organică, acel simț pentru care în fiecare an avem o zi mare: Moșii. Moșii - patres, moșia - patria, cu orânduielele lor bune și drepte, cu limba lor spornică și bogată, cu moștenirea lor intelectuală și socială întemeiată pe o mare epocă eroică și pe-o dezvoltare normală și sănătoasă, iată ceea ce nu mai avem și de-aceea civilizația Caradalelor seamănă cu cea adevărată precum ar semăna o servitoare a Venerei vulgivate c-o împărăteasă³.

Nu noi suntem stăpâni limbei, ci limba e stăpâna noastră⁴. Cine cunoaște, în mod cât de cât elementar, ce va să zică limba, cine știe că ea acopere, pe deplin, că spiritul și dezvoltarea ei e chiar dezvoltarea inteligenței, iar aceasta din urmă e chiar laboratorul întregii activități musculare și cerebrale, acela va înțelege că a sili pe un popor să învețe altă limbă, înseamnă a-l tâmpi, a-l face intelectual inept, deci și economic și politic inept⁵.

Presa noastră - scrisă mare parte într-o limbă cosmopolită, lesne de învățat de către orice străin în câte-

va zile - e o presă «națională». Cu toate acestea lucrarea ei zilnică asupra înțelegerii poporului șterge până și rămășițele de originalitate ale graiului nostru străvechi. Dacă cineva compune arii europene cu totul în alt stil și-n alt spirit decât doina, hora și jocurile, el compune fără îndoială muzică «națională», deși nimic în ea nu e național, nici arie, nici text, în cazurile cele mai multe nici numele compozitorului. Dacă, în sfârșit, cine-

Motto:

„Nu noi suntem stăpânii limbei, ci limba e stăpâna noastră!”

românesc. Am văzut o carte intitulată Despre cosmeticurile nuisibile sănătății. Își poate închipui fiecare în ce stare e amenințată s-ajungă limba prin pretenșii oameni de știință⁶.

Luați de la străini gustul de-a pili și a lucra cu dalta toate scrierile voastre, luați de la ei iubirea de adevăr, lipsa de suficiență, repectul ce ei îl au atât pentru obiectul pe care-l tratează cât și pentru publicul căruia i se adresează. Dar o adevărată literatură, trainică, care să ne placă nouă și să fie originală pentru alții, nu se poate întemeia decât pe graiul viu al poporului nostru propriu, pe tradițiile, obiceiurile și istoria lui, pe geniul lui. Tot ce-ați produce în afară de geniul într-adevăr național (nu patriotico-liberalo-politic) nu va avea valoare și trăinicie, nici pentru noi, nici pentru străinătate⁷.

Cine zice popor, zice că oamenii vin la un semnal dat în limba națională, își dirig, deodată și spontan, forțele lor colective într-o singură direcție de mișcare. Acel signal are proprietatea de-a trezi, în fiecare individ, punctul

lui central de gravitație, sufletul lui, și de a-l asocia mulțimii⁸.

Însemnătate mare are limba asupra spiritului, ea-l acopere și îl pătrunde [...]. Limba noastră veche trezește în suflet patimile vechi și energia veche [...]. Fie cineva ateu și păgân, când va auzi muzică de Palestrina, sentimentul întunecos, neconștient al creștinătății îl va pătrunde și păgânul sau ateul va fi, pe cât ține impresia muzicii, creștin pân-în adâncimile sufletului. Și limba strămoșească e o muzică; și ea ne atmosferizează cu alte timpuri, mai vrednice și mai mari decât ticăloșia de azi, cu timpuri în care unul s-au făcut poporul și una limba⁹.

Nu voim să trăim într-un stat poliglot, unde așa-numita patrie e deasupra naționalității. Amundouă nu sunt decât două cuvinte pentru aceeași noțiune, și iubirea de patrie e una cu iubirea naționalității. Singura rațiune de a fi a acestui stat, pentru noi, este naționalitatea lui românească. Dacă e vorba ca acest stat să înceteze de-a fi românesc, atunci o spunem drept că ne e cumplit de indiferentă soarta pământului lui.¹⁰

 M.M.

va strică o piesă franceză, războtezând numele personajelor și bătărănind stilul – care rămâne străin cu toate trivialitățile care se presară – e autor național, a scris o piesă națională, a lucrat spre ridicarea teatrului național. Dacă deschidem ziare de științe naturale, de medicină, de ce-o fi, ne ia ochii lipsa de respect pentru limbă, primirea de termeni străini fără trebuință și numai din lene de-a căuta echivalentul

1. „Să facem un Congres”, FEDERAȚIUNEA, aprilie 1870; 2. Mihai Eminescu, MANUSCRISUL 2257; 3. TIMPUL, 22 octombrie 1881; 4. Manuscrisul 1362, Opere, vol. XV, pag. 98; 5. TIMPUL, 29 aprilie 1882, în Opere, vol. XIII, pag. 109; 6. TIMPUL, mai 1880, în Opere, vol. XI, pag. 156; 7. TIMPUL, mai 1880, în Opere, vol. XI, pag. 162; 8. Manuscrisul Solidaritatea națională, în Opere, vol. XV, pag. 72; 9. TIMPUL, 1 mai 1882, în Opere, vol. XIII, pag. 112, 113; 10. TIMPUL, 31 iulie 1880

Limba română

Valoarea limbii strămoșești în păstrarea identității personale și naționale

Dimensiunea sacră a limbii

Se înțelege din frumosul poem blagian că dincolo de caracterul uman, construit, al unei limbi, aceasta, ca și limbajul, are și o dimensiune sacră, metafizică. Meta-limbajul arată că limba nu e o simplă făcătură omenească.

Atitudinea adecvată în fața dimensiunii sacre a limbii este tăcerea. Legătura tainică dintre limbaj și tăcere este superb formulată de Meister Eckhart atunci când zice că Dumnezeu este un Cuvânt la capătul tăcerii.

Limba și identitate

Așa cum capacitatea personală de exprimare face parte intrinsecă din identitatea cuiva, la fel, trecând pe alt plan, limba neamului tău este unul dintre cele mai puternice elemente identitare atât la nivel de grup, cât și la nivel personal. Identitatea este o valoare fundamentală în viață. Totul începe cu ea și sfârșește cu ea, de aceea, limba, ca element identitar esențial, este atât de importantă în definirea de sine, care definește generează apoi un mod de a fi. Fiind locul pe care îl numim „acasă”, limba ne este mai fidelă nouă decât îi suntem noi ei. Deci, chiar în condiții de criză, de răzvrătire, de renegare a casei părintești, a limbii părintești, ea, casa, limba, nu poate fi izgonită din adâncul ființei, din identitatea autentică profundă.

Abuzul față de limba străbună

A uita limba strămoșilor înseamnă a adopta o existență fabricată, superfi-

cială, care nu va fi niciodată a ta și în care nu vei fi niciodată tu însuși. Riscul alienării, al pierderii este acela de a nu mai ști drumul înapoi.

Pe lângă neglijarea și uitarea parțială sau totală a limbii strămoșești, un alt

**În aceeași limbă
Toată lumea plânge
În aceeași limbă
Râde un pământ
Ci doar în limba ta
Durerea poți s-o mângâi
Iar bucuria
S-o preschimbi în cânt.**

**Iar când nu poți
Nici plânge și nici râde
Când nu poți mângâia
Și nici cânta
Cu-al tău pământ
Cu cerul tău în față
Tu taci atunci
Tot pe limba ta.**

În limba ta, de Grigore Vieru

**Limba nu e vorba ce o faci;
singura limbă, limba ta deplină
stăpână peste taine și lumină
e-aceea-n care știi să taci.**

**Lucian Blaga
(din ciclul Corăbii cu cenușă)**

mare păcat împotriva limbii este abuzul față de ea, prin folosirea unor stiluri bombastice și a barbarismelor care forțează exprimarea, dezechilibrează armonia și distrug frumusețea-i caracteristică. În contextul acestui fenomen negativ, este ciudat cum majoritatea normală privește impotentă și inhibată la parada triumfalistă a anormalului

Concluzie

Într-una din cărțile sale, Constantin Noica citează un vers dintr-un poet care personifică asinul ce L-a purtat pe Iisus spre Ierusalim la intrarea Sa triumfală. Neconștientizând ce se întâmplă și ce face, asinul se plânge post-factum:

„De ce nu mi-ai spus, de ce nu mi-ai spus
Că pe spatele meu Îl purtam pe Iisus?
Ce lin, ce senin L-aș fi dus!”

La multiplele tendințe de deznaționalizare a neamului românesc ce vin azi din exterior, mai grave sunt cele ce vin din interior și abuzul față de caracterul sacru al limbii părinților noștri este unul dintre acestea. Desigur, se trag semnale de alarmă pe mai multe planuri și în multe feluri, cu toate că aparent, acest lucru nu e suficient. Dar cei care au conștiința, simțirea și căderea, trebuie să o facă.

 Theodor DAMIAN

(UZPR - New York)

(fragmente din
Comunicarea ținută la
Simpozionul
 internațional
„Language: The Key
to Preserving Faith,
Culture and Identity
of a Nation. The
Case of Romania”,
organizat de Holy
Trinity Romanian
Orthodox Church,
Philadelphia,
Pennsylvania, SUA,
februarie 2017)

✎ Ștefan MITROI

Ce bine că nu pot învia morții! Dacă e să ne gândim la cei care au unit România în 1918 și-au trimis-o, mai tânără ca oricând, spre noi, cei din viitor, ar muri văzând-o cum arată astăzi, din nou.

Poate că românii de acum o sută de ani s-ar putea împăca până la urmă cu gândul că țara nu mai este la fel de mare ca atunci. Încă este destulă ca ei să creadă că nu s-a risipit chiar de tot visul pentru care a curs atât de mult sânge la Mărășești!

Le-ar fi însă cu neputință să înțeleagă ce se întâmplă cu românii de acum. Le sunt cunoscute metehnele ălor care ne-au lăsat fără o parte din țară. Va veni o zi în care România furată se va întoarce acasă, căci pământul nu uită niciodată. Și nu uită nici cerul de deasupra lui. Își vor pune la un loc, în ziua aceea, ținerea de minte și se vor întoarce la trupul din care au plecat.

Ținerea de minte a oamenilor pare să fie în suferință. Aproape că nu-și mai aduc aminte cine le-au fost părinții și bunicii. Și cine a fost țara lor, ieri, acum o sută de ani.

Doar ne prefacem că ne amintim. Și nu ne folosim decât foarte rar inima. Poate pentru că am învățat-o să nu mai fie deprinsă cu exercițiul iubirii, desi acesta ar fi principalul scop al existenței ei. O obligăm de ceva timp să-și facă din

În așteptarea învierii

ură și vrajbă ocupație zilnică.

Mi-l imaginez pe bunicul meu Ion apărând cu ranița în spate de pe linia frontului pe linia realității noastre de azi.

- Ce fel de război e ăsta în care luptați voi? m-ar întreba.

- Rămâno-român, bunicule!, i-aș răspunde. Hai, trage-ți nițel sufletul și alege de care parte vrei să lupți!

- Adică noi între noi?!

- Chiar așa!

- Păi, în condițiile astea, eu vreau să mă întorc de unde am venit. Să mor, adică, din nou!

- Stai, bunicule, așteaptă puțin, să-ți explic!

N-aș mai avea însă cui, pentru că el ar dispărea în depărtarea senină a României lui, nepricepându-se să lupte în războaiele României noastre tulburi.

Acesta să fie anul în care ne serbăm Centenarul?! Aceasta să fie România pe care mi-au trimis-o, încălțată în opincile lor de plugari, bunicii?! Și-a schimbat

încălțările pe drum, a ajuns în pantofi de oraș la mine.

De câțiva ani, însă, mi-e tot mai frică să spun că România în care trăiesc e și țara mea. Cum să-i conving pe cei ce ar putea să nu fie de acord cu asta că eu nu-mi doresc toată România pentru mine? Că România mea înseamnă doar niște morminte, niște păsări pe cer, niște lanuri de grâu pe câmp, niște amintiri! Niște cărți citite, alte câteva scrise! Niște fântâni cu cumpănă! Niște oameni! Niște inimi, pe care să le aud bătând! Niște dragoste între români și români, nu din cale afară de multă, niște grăunciori mici la început, din care să crească o dragoste ceva mai mare, iar din aceasta, până la Centenarul următor, o dragoste mare de tot, ca, măcar atunci, trezindu-se, poate, din morți, bunicului meu Ion să nu-i mai fie rușine de ce vede. Și să le spună nepoților și strănepoților mei, nenăscuți încă: *Ați păstrat bine țara, dragii mei! O meritați! Și vă merită!*

„Povestea unui steag tricolor”, de Ioan Ion Diaconu

A fost odată...

Marea Unire a tuturor românilor, din 1918, a prilejuit povești de o neasemuită frumusețe ale unor oameni obișnuiți, marcați de importanța crucială a momentului istoric la care luau parte trup și suflet, de la primul până la ultimul, în toate regiunile românești. Una dintre aceste întâmplări de o mare încăr-

cătură emoțională și patriotică a fost consemnată în cartea „Povestea unui steag tricolor”, în care cunoscutul istoric și om de radio Ioan Ion Diaconu a surprins magistral, ca un ziarist de calibru, noaptea de vis în care femeile din Lupșa au creat un steag tricolor, simbol al mândriei naționale și al unității într-o unică entitate

statală. La mărețul drapel au contribuit toți oamenii din sat și cu acest steag au plecat a doua zi, pe jos, spre Alba Iulia, spre a pecetlui întru etenitate visul de veacuri al poporului român.

Povestea culeasă în 1980 de Ioan Ion Diaconu, adunată într-o carte de referință, dă și astăzi măsura unui gest de o simbolică de excepție.

 Ovidiu BALINT

Viziune asupra gazetăriei

În urmă cu 25 de ani, pe când presa românească explodase în sute de publicații, cotidiene sau săptămânale, am întâlnit la Timișoara un ziarist american, deja octogenar. Susținea un seminar despre jurnalism. În interviul pe care mi l-a acordat mi-a spus, însă, că pentru această meserie nu e nevoie de o facultate specializată pe acest domeniu, fiindcă, zicea el, mai mult de jumătate din ce trebuie să știe un jurnalist se învață în șase luni de zile, iar cealaltă parte se învață în 40 de ani de practicare a meseriei.

Între timp au dispărut sutele de publicații, s-au născut zeci de televiziuni și de posturi de radio, iar în ultimii ani sute de site-uri și bloguri on-line. Poate e doar vina năvălirii tehnologiei în viața noastră, însă prin alte țări gazetele doar și-au diversificat oferta folo-

sindu-se de tehnologie.

Pe de altă parte, de atunci presa românească a trecut de la euforia beției independenței la conștientizarea influenței, clădind chiar niște socluri pentru lideri de opinie, ajungând apoi să fie cumpărată de alte sfere de influență, care o doareau ca instrument de manipulare, iar acum să își redobândească, întrucâtva, independența nesigură a internetului.

Publicul consumator de presă s-a schimbat, în primul rând din motive naturale, care țin de ciclul vieții. Dar și din pricina varietății tot mai dilatate a modalității de furnizare și receptare a informației.

Jurnalistul pare, astfel, tentat să se scalde în confuzia dintre investigarea adevărului și dobândirea notorietății. Fiindcă investigarea adevărului nu produce bani, ci atrage pericole, pe când notorie-

tatea poate aduce chiar și o funcție caldută, sub oblăduirea vreunui partid politic.

În anii ăștia am putut să văd cum principiile jurnalismului s-au îmbrăcat în regulile manipulării. Și cum presa e credibilă doar dacă transmite informația care convine atât cititorului ei, cât și celui care o produce. Cu mici excepții, gazetăria românească preferă să se ocupe de fuste ridicate, iubiri eșuate sau vedete inventate, iar subiectele importante care macină societatea românească se înmulțesc în liniștea confortabilă oferită de forțele financiare care patronează majoritatea presei.

N-au trecut 40 de ani de când am început să scriu gazetărie, deci încă învăț. Învăț cum să refuz oferta de cumpărare a principiilor jurnalistice. Cred că asta nu se predă la cursuri.

 Raluca COSTE (UAIC)

Întrebați și căutați mereu posibile răspunsuri

- gânduri la final de facultate de Jurnalism

○ să povestesc puțin, printre rânduri, despre experiența mea în cei trei ani de facultate de Jurnalism.

Oricare ar fi motivul pentru care ajungeți la această facultate, important e să vă înarmați cu răbdare. Lucrurile nu vor merge mereu ca pe roate, deși în sine facultatea poate fi asemănată cu un carusel. Sau mai precis e ca o gigantică roată, care te poate ridica până la cel mai înalt nivel, de unde să privești liniștit (sau cu puțină spaimă...) împrejurimile profesiei, pentru ca mai apoi să de bucuri de vânt și de... cunoaștere la coborâre. Mereu aceeași mișcare, diferite sunt doar lecțiile pe care le înveți sau cele pe lângă care alegi să treci. Din când în când, balansoarul se poate lega-

na mai tare din cauza vântului sau poate chiar să rămână suspendat. Cât despre motivația mea, am ales această facultate în ideea că voi avea mai mult timp să citesc. Am avut parte în plus și de priveliști minunate spre gazetărie. *This is our time!*

Profesorii sunt interesați de întrebările studenților. Tăcerea nu e cea mai bună tactică studentască atunci când vine vorba de nume străine, concepte neînțelese sau alte nelămuriri. Profesorii sunt acolo să ne îndrume, să ne răspundă la întrebări și nu poate fi vorba despre aceeași lecție an de an. Zic că-i mai bine să construim povestea împreună. Nu vă blocați în certitudini, întrebați și căutați mereu posibile răspunsuri. Întrebările își pot găsi răspunsuri

aici sau profitând de alte oportunități de studiu în afară. *Go for it!*

În ceea ce privește propria-mi experiență, curioasă, am bătut pe la multe porți. De la simple vox pop-uri despre alegeri, la interviuri cu personalități jurnalistice, la întrebări despre ceea ce nu știu, la soluții sub formă de posibilitate-întrebare care nu-și găsesc aplicabilitatea încă în sistem, la un stagiu de studiu „Erasmus” în Spania, la revenirea în România. Și încă sunt pe cale să descopăr multe altele... Doar pentru că am îndrăznit.

Chiar dacă asta înseamnă să nu dormi uneori nopțile de dinaintea termenelor de predare. Orice ai face, bucură-te de tot ce poți acumula! Și să o faci să conteze în profesie!

Mitul străinului în mass media - de la comunism la populism

„Straniul”

În orice cultură se pot identifica *pattern*-uri mentale capabile să-i reflecte spiritualitatea, influențată, și ea, de factori locali, istorici ori „destinali”, cum ar spune Lucian Blaga. Herodot analiza, de pildă, în *Ancheta* sa, întregul popor al perșilor prin felul lor de a se raporta la străini, admirându-le respectul pentru neamurile învecinate, mai ales. Viziunea colectivă asupra străinului dă mărturie, ca urmare, asupra modului de a fi în lume a unui neam. Antropologic vorbind însă, străinul e perceput ca formă supremă de alteritate, ca Celălalt, altul, straniu tocmai prin diferență. Necunoscutul produce circumspecție și reticență și în comunitatea românească tradițională, echilibrul fiind restabilit, totuși,

prin intervenția unui factor recalibrant – ospitalitatea (oaspetele era întors de la plecare și descăleca de trei ori înainte de a-și lua rămas bun de la gazdă, cum consemna Cantemir în *Descrierea Moldovei*). Mai apoi, sub presiunea istoriei, imaginea străinului a fost subminată de atacuri expansioniste repetate ale imperiilor sau de dispute politice cu vecinii, care au configurat un portret demonizat al străinului, devenit unealtă a dezbinării și a dezintegrării („De la Nistru până la Tisa..”).

Asistăm și astăzi – uneori cu indiferență, alteori cu uimire ori chiar cu dispreț – la revitalizarea acestei perspective de *pattern* cultural, transformat în clișeu pentru discursurile diferiților formatori (ori deformatori) de opinie: mitul străinului uzurpator de stabilitate economică și politică, de indepen-

 Corina POPESCU

dență națională etc.. La rândul ei, *mass media* a urmărit fenomenul, reflectându-i evoluția în mod echidistant ori partinic, după gradul de conștiință și aderență deontologică a fiecărui trust. E la fel de adevărat însă că, sub (o)presiunea vremurilor, *mass media* (cu precădere presa aservită politicului) a devenit ea însăși un instrument de manipulare, în sensul transformării străinului în sursă a tuturor relelor naționale, pentru a abate atenția publicului de la probleme interne mai grave.

În comunism, de exemplu, după închiderea granzelor, a fost cultivată în rândul românilor frica de străini, dușmani din afară și atentatori la ordinea de partid și de stat, în virtutea unei logici dihotomice, care situa binele în perimetrul blocului / regimului socialist, iar răul în Oc-

Terenul a rămas fertil și pentru populații începutului de veac XXI, care vor resuscita mitul patriei primejdite, atribuind eșecul economic și politic intervenției aceluiasi străin generic, instrumentalizare adaptată noilor „outsideri” în peisajul românesc. Uzurpatori sunt acum finanțatorii străini și acoliții lor (*Soros și sorosiștii plătiți !*), multinaționalele (*corporatiștii!*), ambasadere străine și UE („agenturile” ceașiste ?) etc. „Să-și vadă de treburile ei Europa, și noi de ale noastre”, vorba lui Cațavencu, pe la 1883. Discursul public resimte și azi, poate și mai înverșunat, pezența disprețului față de străini, o parte a *mass media* ducând adevărate campanii de culpabilizare a acestora pentru eșecuri interne. Se cultivă astfel sentimentul de anxietate, fobia față de străin, reactivând frica atavică de necunoscut, de Celălalt, în termenii antropologici ai lui Derrida, teama de alteritate fiind

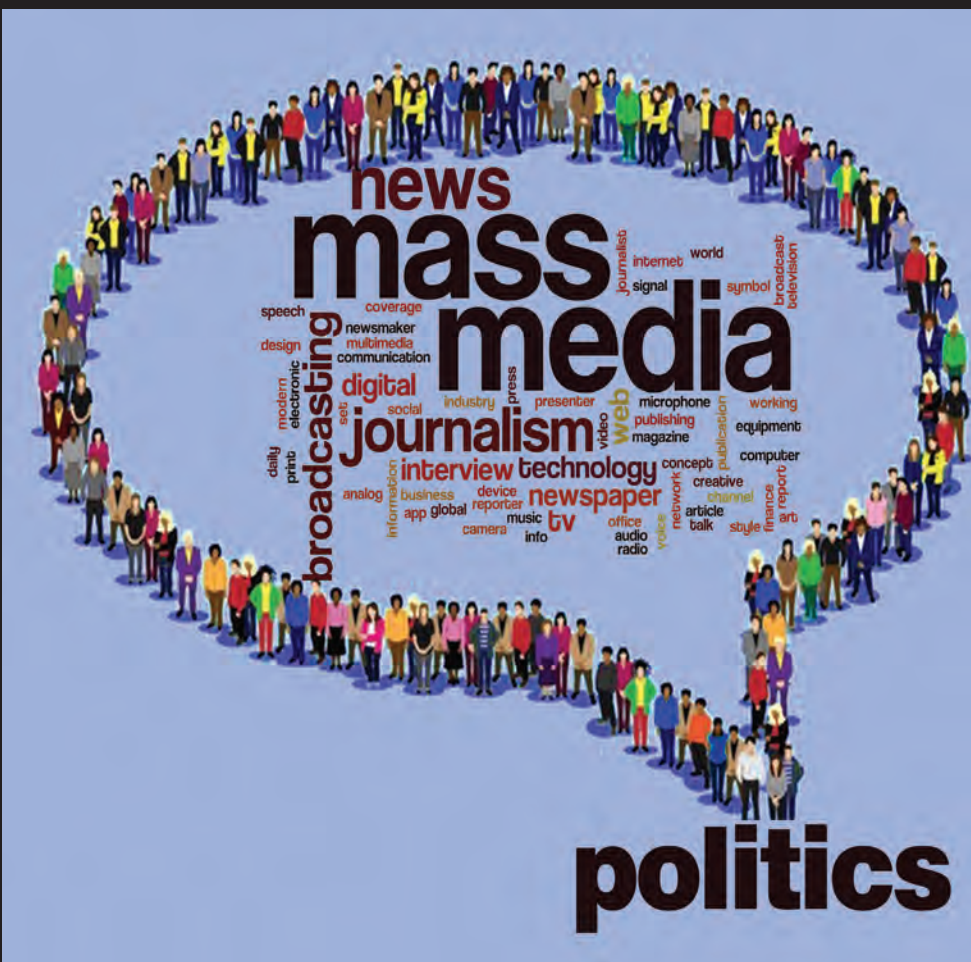
exploată manipulatoriu de o parte a *media* în scopuri propagandistice și cu profit politic evident, sub pretextul unui fals patriotism.

„Stranierul”

Efectele nocive colaterale ale manipulării *mass media* sunt însă și mai adânci, generând chiar, în ultima vreme, o dureroasă mutație sub teroarea politicului – asocierea străinului cu „stranierul” – termen sportiv, desemnând mai apoi, în jargonul presei, persoana dizlocată în urma migrației forței de muncă în Europa. Românii din diaspora au devenit astfel, pentru unele cercuri, inamici publici, încriminați pentru delict de opinie politică și diabolizați în vrac, sub „acuză” spiritului civic și patriotic. Marcat cu anatema intermediarității ori, în cel mai bun caz, a provizoratului, „stranierul” e privit reținere, mereu

deschis eventualității, sub influența altor culturi și valori, preluate după dizlocare. Această atitudine cu rădăcini ancestrale e transformată în tehnică de manipulare pentru discreditarea apropiaților noștri de departe, a conaționalilor receptați ca străini ori, cel puțin, ca înstrăinați, de unde și asocierea lor cu „interese străine” și, implicit, ostracizarea lor. Deformarea de percepție e cultivată, însă, și de o parte a *mass media*, care le contestă dreptul de participare la viața cetății din care au fost nevoiți să migreze temporar, fapt cu repercusiuni negative la nivel social și politic, așa cum am avut amara ocazie să constatăm cu toții în această vară fierbinte.

Alterarea conștiinței publice trebuie, ca urmare, stopată prin revenirea presei la echilibru și respect pentru ceilalți și pentru Celălalt (aproapele de departe), premise ale oricărei societăți democratice moderne, demne de timpul (și jubileul) pe care-l trăim.

„În editoriale răzbate răzvrătirea mea”

interviu cu avocatul și publicistul Marian Nazat

Pe 13 iunie 2018, în ajunul Cupei Mondiale, am participat la lansarea volumului „Basmul fotbalului”. Marian Nazat a reușit să le ofere cititorilor săi un proiect în premieră pentru România, un titlu în două volume, care completează raftul din biblioteca tuturor celor care îi urmăresc și îi apreciază activitatea.

 Eveline PĂUNA

tru că nu vă rămâneți mult pentru dumneavoastră dincolo de profesie?

- Viața, în general, e banală. E un șir de banalități, așa încât cred că nu putem spune că viața unui om mai important sau mai puțin important este mai mult sau mai puțin banală. Viața, în aspectele esențiale, e cam la fel pentru toți pământeni.

- Simțiți nevoia ca, în scris, să fiți perceput altfel decât atunci când televiziunile scriu pe burtiere funcția dumneavoastră și vă alătură și numelor importante și contestate, controversate din România?

- Nu, vreau să mă înțeleagă lumea așa cum sunt eu de fapt, nu așa cum i se pare unuia sau altuia că aș fi. Burtierele sunt pline de atâtea lucruri mai mult sau mai puțin adevărate, dar, în general, toate scandaloase, încât nu mă interesează cum apar pe o burtieră sau alta. Acolo apar ca avocat, iar avocatul nu are clienți din rândul serafimilor.

- Spuneți, în carte: „Munceam ca un căpiat, fără odihnă, fără răgaz. Alergam după criminali de dimineață și până în noapte. Nu mai trăiam decât pentru a-i prinde pe asasini”...

- Cartea dumneavoastră, „Jurnalul banalității” este un volum cu elemente autobiografice care surprinde momente din viața dumneavoastră de avocat, un volum în care „sala pașilor pierduți” devine o Sală a Justiției, un volum în care scriitura poartă emoția de soț, tată și bunic, dar care cuprinde și pagini din copilărie, aspecte din lumea politică sau din cotidianul românesc. Este un volum pe care l-ați oferit publicului dumneavoastră, atât prietenilor, cât și neprietenilor. Cât de banală este viața unui om important? Sau... e banală tocmai pen-

- Da, a fost și o astfel de perioadă... Și-acum, dacă aș fi rămas, probabil că aș fi procedat la fel. Este o voluptate a muncii pe care mi-am păstrat-o. Sigur, direcționată spre alte zone. Și acum muncesc ca un apucat, scriu ca un apucat, însă atunci... Vedeți, tinerețea este excesivă și, la momentul respectiv, nădăjduiam că voi reuși să fac lumea mai bună și să-i prind pe toți ucigașii. Din păcate, nu i-am prins chiar pe toți.

- Au existat și chipuri ale oamenilor acestora periculoși care v-au urmărit, poate, în vis? Care v-au schimbat, care v-au speriat?

- Nu. Nu m-au speriat. Nu am fost niciodată temător și cu atât mai puțin în fața unor criminali. Vreau să vă mărturisesc că toți acei criminali, atunci când stăteam cu ei de vorbă în birou, erau niște oameni cumsecade, niște oameni normali. Niște oameni pe care îi puteai vedea oricând lângă tine în autobuz, în metrou sau pe stradă. Nu erau niște bestii, erau oameni cărora destinul le jucase o farsă și, din păcate, ajunseseră unde ajunseseră... adică niște proscriși.

„Adevărul nu poate aduce întotdeauna dreptatea, după cum dreptatea nu ține întotdeauna de adevăr”

Victime ale unor conjuncturi nefericite.

- *Teleormanul și-a lăsat o amprentă puternică asupra dumneavoastră. De acolo sunteți.*

- Sunt teleormănean, din doi părinți teleormăneni. Unul din Plosca, de lângă Alexandria, celălalt de lângă Turnu Măgurele, din miticul, fabulosul meu Islaz. Un teleormănean născut întâmplător în Dobrogea, la Topraisar. Sigur, sunt un produs al Teleormanului, așa cum fiecare om este un produs al locului din care provine, al baștinii.

- *Pe terenul de fotbal sunteți un bun coechipier? Sau mergeți singur către zona de marcare?*

- Nu poți să te duci singur, la fotbal. Cred că sunt un coechipier bun, de vreme ce, de douăzeci și ceva de ani, jucăm în aceeași componență. Sunt niște ani care au trecut și coechipierii sunt și prietenii mei cei mai apropiați. Este singurul loc în care mă dezbrac de hainele introvertitului și devin un coleg, un coechipier, un camarad. Este o insuliță în care fac și un altfel de exercițiu. Fotbalul și scrisul.

- *Condeiul ascuțit din editorialele dumneavoastră citite de atâta lume diferă de cel atât de sincer și dulce pe care*

il aveți atunci când scrieți despre viața dumneavoastră. Cum treceți de la o stare la alta?

- În primul rând, sinceritatea este și în editoriale, dar și în celelalte gânduri pe care le scriu. Sinceritatea este trăsătura fundamentală a scrisului meu. În editoriale răzbate însă răzvrătirea mea. Editorialul, de multe ori pamflet politic, este forma mea de răzvrătire și este forma de răzvrătire a unui om care nu se împacă, de multă vreme, cu ceea ce se întâmplă în România. Și, sigur, este o formă de revoltă împotriva unei societăți pe care mi-am imaginat-o altcumva și observ, din păcate, că este o societate bolnavă, o societate care nu ne oferă prea multe motive de bucurie.

- *După un astfel de editorial publicat, sună telefoanele mai aprig?*

- Nu. Niciodată nu m-a căutat nimeni, nu sunt un om pe care să-l sune lumea.

- *Spațiul online mariannazat.ro există pentru că nu vă mai regăsiți în publicațiile de astăzi?*

- Păi nu știu dacă mai sunt publicații astăzi. Viața a devenit virtuală și am văzut că trăim într-o lume în care fiecare om a devenit o insuliță, iar acest blog

este o astfel de insuliță, din care arunc tot felul de SOS-uri dar, din păcate, nu știu câți aud sau câți sunt în stare să mă ajute și să ne ajute. Pentru că toți trăim într-o mare dezamăgire și într-o mare de mizerie.

- Pentru că burtierele televiziunilor așa v-au întipărit în conștiința noastră și pentru că așa v-am cunoscut întâi...

- Dar nu putem trăi la infinit sub tirania burtierelor, pentru că de aici pleacă tembelismul societății în care trăim. Toți suntem îndobitociți cu și prin burtierele televizoarelor! Este o nebunie! Prin urmare, ca să revin la ceea ce spuneam, scriitorul există nu atât prin el însuși, cât prin recunoașterea celorlalți. Scriitorii sunt o castă închisă și cu pretenții elitiste, este foarte greu să te recunoască, mai ales când vii dintr-o profesie care, din punctul lor de vedere, prezintă anumite avantaje financiare, așa că sunt extrem de reticenți atunci când apare un intrus care revendică statutul de scriitor.

- *Pentru că oamenii v-au perceput întotdeauna ca un profesionist care caută adevărul, vreau să vă întreb: unde este adevărul?*

- Depinde unde cauți adevărul. Dacă îl cauți în matematică, el este unul absolut. Cred... Oricum, e unul mai aproape de absolut. Dacă îl cauți în lumea asta a mea, în „leprozeria penală”, de cele mai multe ori nu-l găsești. E o convenție pe care omul a stabilit-o. Și îmi este frică de oamenii care cred în adevăruri absolute. Sunt cei mai periculoși. Din păcate, astăzi, mulți tineri care îmbracă roba de magistrat se cred mici dumnezei, mici depozitari ai adevărurilor absolute. De aici și derapajele pe care le-am sesizat cu toții. Altminteri, mă tem că adevărurile diferă de la om la om...

- *Cuvinte potrivite... Care este diferența între adevăr și dreptate?*

- O, e o diferență foarte mare! Adevărul nu poate aduce întotdeauna dreptatea, după cum dreptatea nu ține întotdeauna de adevăr. Sunt noțiuni care au frământat lumea și care au dus-o, de cele mai multe ori, pe buza prăpastiei.

- *Dacă ar fi nevoie să vă mai faceți cărți de vizită, ce-ați scrie acum pe o astfel de carte de vizită?*

- Marian Nazat, suflet în exil.

T.S. Evarsdottir:

„Jurnaliștii de azi sunt de către guverne sau

Panama Papers, Loundromatul din Azerbaidjan sunt doar două dintre anchetele jurnalistice care zguduie lumea în ultimii ani. Dezvăluirile milioanei de dolari furate și sifonate din bugetele publice și ascunse în paradisuri fiscale au stârnit revoltă în sânul cetățenilor de rând (cei care, prin taxele pe care le plătesc alimentează bugetele publice), dar și schimbări pripite le legislație pentru îngădirea libertății de acțiune a jurnaliștilor. Mai mult, mulți se întreabă dacă într-o lume în care există Facebook, Twitter și Instagram mai este nevoie de jurnaliști. „Da, este, mai mult ca oricând”, spune politiciană islandeză Thorhildur Sunna Evarsdottir, care a întocmit un raport despre situația jurnaliștilor adoptat deja de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE).

Europa Liberă: Doamnă Evarsdottir, doar în ultimul an doi jurnaliști au fost uciși în Uniunea Europeană. Alte câteva sute se află în închisoare. Cum explicăm o astfel de situație? UE ar trebui să fie un loc sigur, căci vorbim de un bloc de țări democratice, nu de Vestul Sălbatic?

Thorhildur Sunna Evarsdottir: „Astăzi jurnaliștii nu se mai bucură de susținere din partea guvernelor, și nu mai au nici protecția sindicatelor, ca altă dată. Dimpotrivă. Sunt total descoperiți, lucrează sub amenințarea zilnică a pierderii locului de muncă sau chiar a vieții, iar în unele cazuri sunt percepuți drept inamici de către guverne sau puterea politică. Pe de altă parte, revoluția tehnologică, mai ales digitalizarea presei, reprezintă atât un mare avantaj cât și o mare provocare pentru jurnaliști. Fără tehnologiile avansate de azi, revelații precum cele aduse la lumină de Panama Papers (făcute publice de jurnaliștii de investigație de la ICJI) nu ar fi fost posibile. Însă astfel de dezvăluiri pun viața jurnaliștilor în pericol. Recentele cazuri de jurnaliști uciși, în Malta, Slovacia și Rusia stau mărturie că situația este extrem de îngrijorătoare. Avem sute de jurnaliști uciși și zeci care

sunt în închisoare. Condamnăm această situație și cerem guvernelor din țările respective să găsească vinovații pentru crime și să elibereze jurnaliștii.”

Fără tehnologiile avansate de azi, revelații precum cele aduse la lumină de Panama Papers, făcute publice de jurnaliștii de investigație de la ICJI, nu ar fi fost posibile

Europa Liberă: În trecut, jurnaliștii aveau drept „inamici” diverse de grupuri de interese din politică, industrie, mafia, dezvăluind marelui public afacerile dubioase sau ilegale ale acestora. Astăzi guvernele, administrația de stat sunt cele care par a fi „inamicii” jurnaliștilor, anchetele acestora dezvăluind corupția la nivel înalt. Pentru a se proteja, politicienii votează în parlamente schimbări ale legislației, care amenință conceptul de jurnalism independent și chiar existența acestei bresle. Jurnaliștii sunt subplătiți, ingenunchiați și, pentru a-și hrăni familiile, nu au altă șansă decât să se transforme în unelte de propagandă. Unii dintre ei, desigur. Guvernele sau mari jucători din industrie cumpără presa pauperizată pentru a controla ce se scrie în media.

Thorhildur Sunna Evarsdottir: „Da, în raportul adoptat de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei atragem atenția că cei mai mulți dintre jurnaliști se află în închisoare în baza unor acuzații de defăimare, sau alte tipuri de acuzații ridicole sau pur și simplu neserioase. Unul dintre aceste cazuri este cel al Kadiei Ismailova, jurnalista de investigație și activista pentru drepturile omului din Azerbaidjan. De asemenea, asasinarea Dahnei Caruana Galizia și a lui Ján Kuciak sunt extrem de îngrijorătoare și există indicii că persoane din administrația de stat au fost implicate în aceste asasinat. Chiar și în țara mea, Islanda, ministrul de justiție a cerut ca anumiți jurnaliști să fie trimiși în închisoare. Există în Islanda platforme cărora le este interzis să scrie despre anumite teme, cum ar fi afacerile unor miniștri. Aceste instituții de presă au scris la un moment dat despre afacerile ministrului nostru de finanțe și apoi li s-a cerut să se oprească înainte de alegeri. Ca atare, chiar și în țara mea există o astfel de situație. Iată de ce, noi suntem solidari cu jurnaliștii și pledăm ca ei să își poată exercita profesia liber și în siguranță, o profesie extrem de importantă pentru societate.”

Asasinarea Dahnei Caruana Galizia și a lui Ján Kuciak sunt extrem de îngrijorătoare și există indicii că persoane din administrația de stat au fost implicate în aceste asasinat

Europa Liberă: Ce pot face Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Consiliul Europei pentru a garanta securitatea jurnaliștilor?

Thorhildur Sunna Evarsdottir: „APCE poate cere statelor membre să

percepuți ca inamici puterea politică”

Distincția dintre fapt și fantezie a devenit foarte subțire în ultimii ani. În acest hățiș informațional suntem pierduți fără jurnalismul clasic. Este nevoie de jurnaliști mai mult ca oricând

ia măsuri pentru siguranța jurnaliștilor. Ducem o muncă diplomatică în acest sens. Pe de altă parte, în cadrul dezbatărilor în plen împărtășim situația din fiecare țară și faptul că sunt 47 de state membre ne dă o imagine de ansamblu asupra problemelor și tendințelor generale. În cadrul Consiliului Europei există Platforma pentru Siguranța Jurnaliștilor, înființată în 2015, care este un instrument extrem de important. Apoi, există Comisia Veneția, GRECO și celelalte grupuri de experți, toate instrumente excelente pentru menținerea mecanismelor democratice, iar un semn că o democrație nu este funcțională este o presă care nu mai este suficient de liberă. Așadar punem presiune diplomatică pe statele unde jurnaliștii se confruntă cu probleme, vorbim acasă, în țările noastre, despre cazurile de jurnaliști aflați în dificultate și ne oferim sprijinul atunci când este nevoie.”

Europa Liberă: Ce rol și ce importanță mai are presa clasică în lumea aceasta aproape cucerită de platformele sociale, Facebook, Instagram, Twitter, de unde

oamenii își iau singuri informații și pot participa activ la împărtășirea sau chiar la producerea sau modificarea informațiilor, jucând rolul unui jurnalist? Mai are vreo putere și vreo importanță jurnalismul clasic, mai este nevoie de jurnaliști?

Thorhildur Sunna Evarsdottir: „Cu siguranță! Astăzi jurnaliștii au rolul de a lupta împotriva practicilor criminale și corupției. Oamenii de rând nu pot face asta, doar jurnaliștii o pot face în mod profesionist și asumat. Jurnaliștii dispun de un standard profesional, de metode de lucru, structură și își asumă responsabilitatea celor scrise. Jurnaliștii fac cercetare, au surse de informații, și, astfel, ceea ce produc ei sunt articole, produse jurnalistice bazate pe documentare fundamentată și serioasă. Doar ei ne pot oferi puncte de referință, pentru a vedea dacă toate informațiile acestea pe care le aflăm de peste tot sunt sau nu adevărate. Distincția dintre fapt și fantezie a devenit foarte subțire în ultimii ani. În acest hățiș informațional suntem pierduți fără jurnalismul clasic. Este nevoie de jurnaliști mai mult ca oricând.”

Europa Liberă: Nu puține state membre ale Consiliului Europei au devenit experte în a produce și împrăști știri false, au devenit experte în război hibrid și propagandă, folosite în cadrul unui nou joc de putere sau de extindere a sferei de influență. Rusia pare să fi devenit expertul numărul unu, dar știm bine că nu doar Rusia face asta. Ce puteți face pentru a descuraja statele să folosească aceste instrumente de intoxicare a spațiului public, care pot modifica opinii, schimba rezultatul unor alegeri, modifica echilibrul democratic, ordinea și pacea mondială?

Thorhildur Sunna Evarsdottir: „Astfel de chestiuni ar trebui discutate la nivel de șefi de stat și de guvern. Ce este important este să arăți publicului ce este adevărat și ce nu, să îi învățăm pe oameni gândirea critică, atât pe copii cât și pe adulți. Doar așa ne putem apăra și putem să apărăm valorile democratice. Trebuie să o facem în colaborare cu gigantii IT, care ajută la diseminarea informației, totul fără limitarea libertății de expresie. Politicienii europeni și jurnaliștii trebuie să colaboreze pentru a găsi soluții de stopare a acestor practici, prin, de exemplu, sancționarea celor care se fac vinovați de producerea și răspândirea informațiilor false.”

Iolanda BĂDILIȚĂ (UZPR)
interviu acordat în exclusivitate
pentru Europa Liberă

interviu cu **Sonja Stojmenska-Elzeser**, președinte al Uniunii Scriitorilor din Macedonia

- Ce credeți că este prioritar pentru Uniunea Scriitorilor din Macedonia acum?

- Prioritatea Uniunii Scriitorilor din Macedonia, acum și de perspectivă, e să asigure o cunoaștere a literaturii și a scriitorilor în cele mai largi medii, de către un public diversificat, în Macedonia și în străinătate. De asemenea, tebuie să construim un climat pentru competiția scrisului și să stimulăm valorizarea critică a producției literare. Nu de mai mică importanță este și preocuparea de a ne asigura că avem cititori, adică să facem în așa fel ca scrisul creativ să nu fie doar stimulat, ci și stimulant.

- Am participat, în luna iunie, la o interesantă manifestare culturală, „Sărbătoarea teilor”. Ce ne puteți spune despre originile și tradiția acestei manifestări?

- În orașul Scopje, teiul este mult răspândit și în luna iunie fiecare trecător, pe străzi și pe alei, se simte vrăjit de mirosul florilor de tei. De aceea, de peste douăzeci de ani, poeții macedoneni au decis să înființeze o mișcare culturală, un fel de festival care avea să fie dedicat acestui

pom miraculos, dar și o sărbătoare la care să fie cinstită poezia.

- Ce conotații și semnificații se atribuie premiilor de la „Sărbătoarea teilor”?

- Premiul „Sceptrul literar” al Festivalului „Sărbătoarea teilor” trimite cu gândul la magia creației și la noblețea poezilor. Conferim anual aceste sceptre la doi poeți, unul din Macedonia și un altul din străinătate. Anul acesta, 2018, poetul macedonean este Vidoe Vidiceski, care are o operă de mare diversitate și calitate, iar poetul din străinătate este Gheorghe Dobre, scriitor care, pe lângă cărțile publicate acasă, în România, a câștigat un renume la noi prin publicarea unui mare număr de poeți din Macedonia în paginile revistei *Helis* și, mai ales, cu publicarea cărții *Omul acela vine de undeva* (realizată acum trei ani în colaborare cu poetul Dina Cuvata, și el membru la Uniunii noastre), volum care însumează o frumoasă prezentare a poeziei macedonene, așa cum încă nu fusese realizată o carte în România.

- Scriitorul este un om între oameni. Ce opinii aveți despre rolul scriitorului în societate?

 Firiță CARP

**traducere: Dina Cuvata
(Dimo N. Dimcev)**

- Scriitorul, înainte de toate, are obligația să creeze estetic, să producă valoroase versuri și alte genuri ale creației literare. Adică acele creații care pot genera emoțiile, empatia, solidaritatea, valori pe care tot mai puțin le găsim și cărora tot mai mult le simțim necesitatea, căci par a lipsi mult lumii de astăzi! Expresia spusă cândva de renumitul Dostoievski, conform căreia *frumusețea poate să salveze omenirea*, devine tot mai bogată în simțire și tot mai adevărată.

- Este literatura un mijloc de apropiere a oamenilor, a popoarelor?

- Absolut. Eu, fiind comparatistă ca profesie, sunt cu totul dedicată tălmăcirii literaturii și o percep întotdeauna ca pe o punte de apropiere a oamenilor, de atenuare a lucrurilor care îi separă, de primenire a societății în general. Eu văd literatura ca pe un dialog perpetuu, ca pe o ușă deschisă înspre ceilalți, din toate direcțiile.

Sonja Stojmenska-Elzeser este critic literar și eseist, consilier științific și profesor de literatură și studii culturologice la Institutul de Literatură Macedoneană din cadrul Universității „Sfinții Kiril și Metodii”, din Scopje. Este autoarea mai multor cărți. De asemenea, este cunoscută în domeniul presei, ca redactorșef al revistei științifice „Kontext”, ca redactor al lucrărilor de simpozion Literary Dislocations, ca unul dintre redactorii celor două cataloage de târg de carte, respectiv pentru prezentarea literaturii macedonene în străinătate, apoi, ca redactor al capitolului „Proză scurtă contemporană macedoneană” în „Antologia literaturii macedonene”. Cu prilejul unei memorabile întâlniri la primitorul sediu al breslei creatorilor de literatură din Macedonia, am rugat-o să ne răspundă la câteva întrebări.

- Aveți preocupări în implicarea scriitorilor în viața comunității? Puteți să ne destăinuți câteva gânduri sub acest aspect?

- Până acum câțiva ani socoteam că a cere scriitorului un angajament ar fi ca și cum i-ai înfige un cuțit în propria-i sensibilitate, dar în ultimii câțiva ani de tranziție, turbulenți și derutanți, tot mai mult sunt cu gândul că scriitorul de azi este obligat să cunoască o nouă formă de angajament, angajamentul scopurilor primar umaniste – toleranță, dragoste, dreptate, respect, ecologism. În anii aceștia, cu multe lovături și răniri ale umanității, scriitorul nu poate să stea deoparte și să nu se

ridice în apărarea valorilor universale, dar să o facă subtil și creativ.

- V-ați gândit, vă preocupă realizarea unor legături cu alte uniuni de creație?

- Sigur că da, colaborarea cu cât se poate de mulți scriitori din lume pentru noi este de mare importanță și nouă, ca scriitori macedoneni, nu poate decât bine să ne facă. Mă gândesc la marea și importanta contribuție a traducerilor în transferul valorilor literare, așa că traducerile reciproce cu scriitorii străini, cum și mai dese întâlniri creative cu ei, la manifestațiile literare, la festivaluri, tribune, dezbateri constituie un segment important din Programul de lucru al Uniunii noastre.

- La întâlnirea noastră am observat prezența multor ziariști. Ce loc ocupă publicistica în viziunea dumneavoastră?

românești în Macedonia: Lidia Dimcovska și Ermis Lafazanovski. Cred că și românii ar fi interesați de cărțile lor. Știu că poezia Lidiei Dimcovska este tradusă în România, dar nu sunt sigură că vreunul dintre romanele ei, reușite pe plan european, este tradus în română. Și Dimcovska și Lafazanovski au noi romane, și, pentru că m-ați întrebat, ei să fie propunerea mea de care s-ar putea să se intereseze cititorii și editorii din România.

- Ce gânduri puteți transmite creatorilor de literatură și cititorilor români?

- Să nu renunțe la creația literară, chiar dacă timpurile acestea ale bucuriilor părelnice, materialitatea și implicările politice ne ascund adevăratele valori. Fiecare intelectual care se respectă trebuie să aibă o atitudine pozitivă față de literatură, s-o

- Am respect pentru eforturile ziariștilor ca profesioniști exigenți și cu serioase criterii etice, interesați și capabili să informeze publicul cu tot ce se întâmplă, în ce ne privește, chiar și cu ce s-a întâmplat în trecutul nostru. Personal, acord o mare atenție jurnalisticii și am dedicat mult timp studierii itinerarelor de creație în care imaginea și interesul pentru alte culturi vin în prim-plan.

- Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România are câteva publicații și propria editură. Ne-ați putea recomanda o carte a unui scriitor din Macedonia pentru a fi publicată în România?

- În primul moment îmi vin în minte doi excelenți scriitori macedoneni, care au mari merite pentru promovarea culturii

manifeste citind cât mai mult și să-i îndemne și pe ceilalți să citească.

- Ce credeți că putem aborda pentru interesul comun, al promovării creației literare în țările noastre?

- În spiritul relațiilor bune dintre noi, să continuăm împreună să ne citim reciproc și să ne traducem cărțile, să asigurăm cât mai multe ocazii să se cunoască și personal scriitorii din țările noastre, să înlesnim ca un număr cât mai mare de scriitori din Macedonia și România să conlucreze. Să realizăm o și mai largă colaborare nu doar în literatură, ci în cât mai multe domenii apropiate, cum ar fi cinematografia, muzica, pictura, să facem eforturi să ne cunoaștem mai bine și să promovăm reciproc culturile naționale.

Ce sărbătorim la 1

A flându-ne în anul ce marchează *Centenarul Marii Uniri*, găsim prilejul de a lansa în spațiul public o discuție teoretică, o ipoteză istorică, potrivit căreia evenimentul de la 1 Decembrie 1918, act epocal prin măreția sa, ireptabil prin unicitatea conjuncturii istorice, reprezintă, în baza unor argumente ce nu pot fi ignorate, o autentică *Revoluție de eliberare națională și socială*, comparabilă cu momentul 1848 în istoria națională, sau cu momentul 1789 în istoria Franței ori 1776 în istoria Statelor Unite ale Americii.

Analizabil prin prisma criteriilor ce determină caracterul esențialmente definitoriu al unui fenomen istoric, credem că nu greșim afirmând că avem de-a face nu cu un obișnuit *fapt istoric*, ci mai degrabă cu o veritabilă *Revoluție*, materializată în timp și spațiu prin trei evenimente istorice succesive, nu printr-unul singur, desfășurate la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia, fenomen social cu semnificații majore, prezent la scara întregului teritoriu românesc. Această transformare din temelii a vieții românilor din provinciile Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, a fost înfăptuită printr-un mecanism democratic și legal de reprezentare proporțională și

judicioasă a tuturor claselor și păturilor sociale, a reprezentanților cultului ortodox și greco-catolic, cei 1.228 de delegați ce au adoptat *Declarația de la Alba Iulia*, o *Magna Charta* a românilor, fiind actanți istorici conștienți de importanța evenimentelor la care luau parte, având o imagine clară a naturii profunde și a semnificației reale a actului de preluare a puterii de către popor și în slujba poporului.

Așadar, o revoluție pregătită cu meticulozitate, organizată democra-

Dan Toma DULCIU
(UZPR, Viena)

tic, desfășurată prin mijloace pașnice și condusă de lideri de opinie reprezentativi, nu conjuncturali, având un program ideologic coerent și clar, articulat pe principii de acțiune și pus în slujba interesului întregii nații române, nu doar a unui segment social, un *Program* conținând revendicări sociale și naționale, exprimate în registru progresist, cu caracter ireversibil.

Așa cum se sublinia în „*Manifestul Marelui Sfat al națiunii române*” din 18 noiembrie/1 decembrie 1918, „*Națiunea română, ținută de veacuri în robie trupească și sufletească, a declarat voința sa de a se constitui în stat liber și independent, spre a-și putea validita nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenești*”.

Din punctul de vedere al *Dreptului Internațional*, pentru a se putea uni cu România, Transilvania trebuia să se constituie în entitate statală, de aceea în actul evocat mai sus se exprimă voința poporului român din teritoriile robite de asupritori de a se constitui mai întâi în *stat liber și independent*.

Decembrie?

100 de ani de la Unirea Basarabiei cu România (27 Martie 1918), primul pas spre Marea Unire

Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba-Iulia din 18 Noiembrie / 1 Decembrie 1918

- I. Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunată prin reprezentanți lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie / 1 Decembrie 1918, declară și unirea celor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dinjoi cu România.
- Adunarea Națională proclamă în deosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreaga Basarabă, cuprins între râurile Nistru, Prut și Dunăre.
- II. Adunarea Națională revocă teritoriilor sus indicate autonomia provizorie pînă la înființarea Constituției aleasă pe baza votului universal.
- III. În legătură cu aceasta, ea principii fundamentale la alcătuirea noului Stat Român. Adunarea Națională proclamă următoarele:
 1. Dreptul libertății naționale pentru toți popoarele conlocuite în Țara noastră și ea înființează administrația și judecătoria în limba sa proprie prin intermediul scrierilor sale și poartă pe ea primul dreptul de reprezentare în corpurile legislative și la guvernare în proporție cu numărul indivizilor ce l constituie.
 2. Egalitatea de drepturi și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Țară.
 3. Înființarea asvîrșită a unui regim curat democratic pe toate terenurile vieții publice. Totul obține dreptul egal, secret pe comună, în mod proporțional pentru ambele sexe în vîrstă de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe și parlament.
 4. Desăvîrșită libertate de presă, asociere și întrunire; liberă propagandă a tuturor gîndurilor omenești.
 5. Reforma agrară radicală. Se va face conștientizarea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conștientizări, după îndreptățirea și, în temeiul dreptului de a mîscare după trebuința țării, se va da posibilitatea țărănilor să-și creeze o proprietate arădărie, pășuni, pîduri și altele, cu să poată munci de la familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e, pe de o parte, promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producției.
 6. Muncitorimii industriale și asigură aceleași drepturi și avantaje, care sînt legislate în cele mai avansate state industriale din apas.
- IV. Adunarea Națională dă expresiune dorinței sale ca Congresul de pace să înființeze comunitatea națională liberă în așezarea dreptății și libertății să se asigură pentru toate națiunile mari și mici drepturile, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.
- V. Românii, adunați în această Adunare salută pe frații lor din Bucovina, scăpați de sub jugul monarhiei Austro-Ungare, și unii cu Țara noastră România.
- VI. Adunarea Națională salută cu interes și entuziasm liberarea popoarelor subjugate pînă aici în monarhia Austro-Ungară, apune națiunile: cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ucraină și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.
- VII. Adunarea Națională cu smerenie se înclină înaintea memoriei acelor buni români, care în acest război și-au vărsat sîngele pentru înființarea îndrăului nostru, murind pentru libertatea și unificarea națiunii române.
- VIII. Adunarea Națională dă expresiune mulțumirii și admirației sale tuturor puterilor aliate, care prin strălucitele lupte purtate cu certitudine împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război, au scutit civilizațiunea din ghiarele barbariei.
- IX. Pentru conducerea mai degrabă a afacerilor Adunării Române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, Adunarea Națională hotărăște înființarea unui Abonament Național Român, care va avea dreptul îndreptățirea să reprezinte națiunea română, oricînd și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să se folosească de toate dispozițiile pe care le are necesare în interesul națiunii.

Dr. Laurentiu Oanea,
Președinte al Adunării Naționale.

Mihail C. Pop
Vice-Președinte al Adunării Naționale.

 De asemenea, reiterăm afirmațiile unor cărturari români, conform cărora „la Alba-Iulia s-a produs marea ratificare a suveranității populare”, momentul 1 Decembrie 1918 reprezentând „o piatră de hotar, marcând începuturile unei ere noi”. Abia de-aici înainte românii, care și-au depănat firul existenței lor printr-o rezistență eroică, plină de dramatism și jertfe față de tendințele de împilare socială și de desnaționalizare ale stăpânitorilor, au intrat cu brio în planul istoriei universale, luând parte cu puterea lor de creație la acea mare familie europeană a popoarelor.

Până la *Marea Unire*, românii nu au avut decât un sublim ideal, care a absorbit toate puterile noastre de acțiune: unitatea națională. După *Marea Unire*, spiritul nostru tinde spre *universalitate*. Unirea Transilvaniei cu patria-mumă, doar un segment, un episod, o parte din *Marea Unire*, este o verigă în lanțul evoluției noastre istorice.

Acesta trebuie să fie sensul zilei de 1 Decembrie 1918: un episod necesar, fundamentând izbânzile viitoare ale neamului nostru, ale cărui înfăptuiri vor trebui să poarte de-aici înainte timbrul universalității. Acesta este tâlcul profund și filosofia plină de învățăminte a istoriei poporului român, demonstrat elocvent de marele dascăl Vasile Pârvan. Putem spune, de asemenea, că făptuitorul *Marii Uniri* din 1918 a fost poporul român, în întregul său.

Dorința unora de a ridica statui și imnuri de slavă unor figuri ale acelor ani frământați ni se pare o deviere de la adevărul istoric. Vasile Goldiș, unul dintre luptătorii pentru realizarea Unirii, sublinia: „România Mare nu este creația partidelor politice sau a armatei, ci a evoluției istorice, ce nu poate fi oprită de nicio forță umană”. La rândul său, Nicolae Iorga afirmă că marile momente astrale, luminând conștiința poporului român pe calea plină de încercări a luptei pentru unitate teritorială și întrupare națională - 1859 și 1918 - au marcat „consacrarea în domeniul realității a unei stări de conștiință care a existat întotdeauna, de la originea în-

săși a neamului nostru” (Nicolae Iorga, „*Note despre Unirea românească*”, în „*Revista istorică*”, 1920, p.1).

Se poate spune că 1 Decembrie 1918 este „un eveniment culminant al istoriei noastre”, dar și un moment de apoteoză a celui mai sublim ideal național: unirea tuturor provinciilor românești cu țara-mamă.

În fine, o a doua idee pe care dorim de asemenea să o punem în discuție este aceea că în cuprinsul *Rezoluției Adunării Naționale de la Alba Iulia*, adoptată la 1 Decembrie 1918, breasla ziariștilor a fost recunoscută drept *corp profesional distinct*, alături de profesori, învățători, preoți, militari etc. Astfel, deși în rândul semnatarilor *Actului Unirii* figurau oamenii politici, intelectuali care aveau o bogată activitate publicistică, s-a simțit nevoia ca ziariștii să fie desemnați drept *categorie socio-profesională aparte*, care și-au pus pecetea pe actul fundamental al *Marii Uniri*.

Așadar, întâlnim printre semnatarii documentului amintit „*Societatea Fondului pentru ajutorarea ziariștilor români din Transilvania, Banat, și părțile locuite de români din Ungaria*”, reprezentată de Nicolae Mihulin și Silviu Bejan, precum și, sub titlul generic de „*Presa română*”, numele următorilor jurnaliști din Sibiu: George Pop, Iosif Schiopul, Ioan Montani, dr. Silviu Dragomir, Nicolae Bratu, Romulus Damian; din Arad: Ioan Clopoțel și Laurențiu Luca; din Lugoj: dr. Avram Imbroane, Vasile Vlaicu și Alexandru C. Vasile.

Era o recunoaștere a sacrificiilor reprezentanților presei române, căroara numai între 1886-1908 guvernul de la Budapesta, în baza Legii din 1878, privitoare la delictul de „*agitație*”, le-a intentat 353 de procese de presă, soldate cu numeroși ani de temniță. De aceea, la Paris, Roma, Londra, Bruxelles s-au desfășurat manifestări în favoarea românilor, de solidaritate cu ziariștii arestați, la care au rostit vibrante pledoarii personalități ilustre, precum Ed. Gladstone, Georges Clemenceau, Casimir Perier, Emile Zola, Fr. Mistral – jurnaliști, artiști și simpatizanți ai cauzei românești.

Chiar dacă peste România au trecut hoardele bolșevice, care au instalat la putere mulți „ilegaliști”, adepți ai bolșevismului (să nu mai confundăm comunismul cu bolșevismul impus de „învingătorii aliați” în „țările din est”!), care au încercat să falsifice istoria și să „forțeze” intrarea în memoria colectivă a unor eroi falși (precum Vasile Roaită, de exemplu), adevărații Eroii ai neamului românesc nu au fost uitați. Cunosce bine un „caz”, despre care voi scrie pe scurt, în continuare :

 e cum am „făcut ochi” și am început să pricep câte ceva din viață, mi s-a povestit despre eroul de la Mărășești - Alexandru Costeanu (i se zicea mai ales Lisandru, și era unchiul meu, fratele cel mai mic al bunicului meu dinspre mamă, dintr-o familie cu 11 copii!). Era considerat ca un „sfânt” al familiei. Îl port în suflet pe oriunde mă duce Destinul și cred că mă și protejează când am nevoie. Tabloul tânărului avocat Alexandru era pus pe un perete al camerei în care m-am născut (o imensă culă oltenească, cea mai mare de la Drăgășani spre Vâlcea, pe valea râului Peșeana – acum i se spune Peșceana) împreună cu o icoană a Sfântului Gheorghe, care omora „balaurul” - un șarpe ceva mai mare decât șerpii de pe la Amărăști, însă cu urme de aripi... Acea icoană s-a pierdut, a dispărut (mă cam speria când eram mic)... dar tabloul unchiului Lisandru s-a păstrat. Din nefericire, este pătat de igrasia de la zidul camerei prea puțin încălzită iarna, deoarece pădurile Costenilor au fost „naționalizate”. Ce frig am îndurat în copilărie... nici nu știu cum am supraviețuit! Eroul Lisandru mă așteaptă la Amărăști – privindu-mă cu drag – eu îi simt o căldură specială

Eroii nu se uită

✂ Alexandru CETĂȚEANU

în priviri. Privirea îi este dârză, neînfricată – precum străbunii lui, Costenii (oamenii de pe coaste), care au fost împroprietăriți de Mihai Viteazul în urma bătăliei de la Călugăreni – a venit special la Amărăști să le mulțumească!

Este trist unchiul meu, cum să nu fie trist? România, pentru care a luptat fără o mână (pe care o pierduse în lupte la Turtucaia), România pentru care și-a dat viața - „Mai am o mână s-o dau pentru Țară!” – așa spunea când a fost refuzat să fie din nou înrolat voluntar în armată (cu toate că era infirm) a încăput pe mâna bolșevicilor. Prof. univ. dr. Niculaie Costeanu (la Universitatea din Cernăuți, unde a activat și ca primar al orașului), decorat cu ordinul Cavaler al Legiunii de Onoare (unchiul Niculaie, cum îi spuneam eu), fratele lui mai mare, îmi povestea cu lacrimi în ochi trista istorie a fratelui Lisandru, care atâta a insistat să meargă din nou pe front, încât a fost reprimat. Și-a dat „la datorie” viața, în aceeași zi cu eroina de la Gorj Ecaterina Teodoroiu, luptând cu brațul care îi mai rămăsese...!

Bolșevicii și-au bătut joc de tot ce era sfânt pentru poporul român – cinstea, demnitatea, credința, apoi fizic - dealurile, pădurile, viile, pământul moștenit din străbuni... totul a fost „colectivizat”! România este „ciuntită” și în zilele noastre – este ciudat cum unii (în special în Basarabia și Ucraina) sunt... când cu Stalin „eliberatorul popoarelor” și se bucură de „rodul” agresiunilor armate ale bolșevicilor acestuia, când împotriva lui, depinde cum le este mai bine sau... „cum bate vântul”! Comunismul dictatorial (există și comunism cu față umană – vedem exemplul Chinei!) a fost înfrânt în România, dar sechelele lui, din nefericire, au mai rămas. Eu însă... tot mai cred în „steaua” României - nu cea bolșevică, desigur.

Nu ți-ai dat viața în zadar, unchiule Lisandru! Sunt mândru că în familia noastră, aproape toți primii născuți băieți, sunt botezați Alexandru - merită să-ți purtăm cu mândrie numele, dar suntem și obligați să fim la „înălțimea” ta, de adevărat Erou al poporului român.

Când comuniștii, mai bine zis bolșevicii (sau bolșhi, pe scurt) au venit la putere, unii aduși cu tancurile sovietice, au eliminat numele străzii din Vâlcea care îi purta numele, deoarece provenea din familie de moșieri, „exploatare”, și l-au înlocuit cu numele „eroului” bolșhi Vasile Roaită. Ecaterina Teodoroiu, fiind fată de țărani gorjeni, a rămas comemorată în RSR. După căderea comunismului (rectific – bolșevismului), fostul meu

coleg și prieten la Liceul S.M.1 – Nicolae Bălcescu din Craiova, avocat Octavian Fieroiu, devenit prefect de Vâlcea după 1989, a făcut dreptate și a repus numele „Lt. Alexandru Costeanu” unei străzi (secundare, de data asta, dar mai bine decât nimic) în orașul „Râmnic”, unde unchiul meu scotea, prin anii 1913-1914, revista *CINEMA*! Incredibil! Am aflat acest fapt numai acum vreo cinci ani (mai există două exemplare în arhivele de la Vâlcea)... iar eu scot revista *Destine Literare* la Montreal – anul acesta vom aniversa 11 ani de la apariție! Oare nu cumva sufletul lui m-a îndemnat, prin căi miraculoase, telepatice, fără să știu, să continui tradiția familiei cu o publicație patriotică, adevărat românească? „Uneori cred că există Dumnezeu”, așa cum scria Cioran (Carte poștală, 1935).

Nu mai știu cum a venit vorba de un erou vâlcean în Marele Război („The Great War”, cum îl numesc englezii)... comunicam pe internet cu redactorul șef al revistei *ART-EMIS* - Ion Măldărescu și... surpriză mare! Am aflat că tatăl domniei sale (Dumitru C. Măldărescu) l-a cunoscut pe Alexandru Costeanu și a publicat în anul 1936 cartea *AMINTIRI DIN RĂZBOI*, în care povestea (printre altele) cum și-a pierdut viața în luptă, erou, unchiul meu – a fost martor la acea tragedie. Ce mică este lumea! Iată mai jos capitolul respectiv (*ad literam*), pentru care îi mulțumesc din suflet domnului Ion Măldărescu.

➡ PAG 38

Locotenent Avocat Erou

Alexandru Costeanu

(tablou aflat la Amărăști, Vâlcea)

Atacul de la cota 461 Muncelu

**Relatare din anul 1936, de Dumitru C. Măldărescu
(fragment)**

„Era miez de noapte, când sosi ordinul ca Batalionul nostru să ocupe creasta cotei 461, de pe dealul Muncelului.

Pornim la drum, prin richițiș și crâng în cea mai mare liniște, deoarece, Germanii, erau foarte aproape de noi. Mergeam tupilați prin gropile de obuze, urcând mereu spre creastă. În sfârșit, am ajuns. Cota era ocupată de Regimentul 9 Vânători, care nu-și făcuse decât măști individuale. Efectivul acestui regiment era însă foarte redus.

Între măștile individuale ale trupelor noastre și germane se aflau zeci de cadavre ale ostașilor Regimentului 18 Infanterie și 9 Vânători, care de săptămâni nu putuseră să fie îngropate, deoarece, la cea mai mică încercare de a lua cadavrele, mitralierele germane răpăiau, culcând pe îndrăsneți, alături de camarazii lor morți. Probabil, Germanii nu permiteau a fi îngropate cadavrele, pentru ca ai noștri să-i aibă tot timpul în fața ochilor lor pe toți acești morți, spre a nu se mai încumeta să-i iatace.

Compania noastră a avut norocul de a ocupa chiar partea din creasta cotei 461. De la măștile noastre până la adăposturile nemților să tot fi fost 60 metri, astfel că, de multe ori, ei ori noi ne pomeneam cu câte o grenadă de mână, în față.

În ziua de 24 August 1917, am primit ordin să atacăm trupele germane aflate înaintea noastră și a le ocupa poziția. La ora 16, artileria începuse să bată cu înverșunare sectorul ocupat de germani, dar din când în când, câte un proiectil rătăcit mai isbea și în liniile noastre.

Locot. Al. Costeanu, însoțit de Sublocot. Grigorescu Hara-lambie, luase toate măsurile ca atacul în sectorul lor să fie reușit. Păcănitul mitralierelor, grohăitul proiectilelor, bubuitul grenadelor și fluieratul gloanțelor însoțite de vaetele luptătorilor loviți ne făceau să ne aducem aminte de cei lăsați în teritoriile ocupate de inamic și pe care mulți dintre noi nu aveam fericirea de a-i mai vedea. Un obuz lovește în plin grupa caporalului Neacșu Ion din Sutești-Vâlcea, care, cu arma retezată în două, plin de sânge pe față, cu brațul frânt, dar râzând cu hohote (sărmanul înnebunise) striga într-una: „Pe ei băeți, trage Dumitrașcule, iar tu, Presură, de ce nu arunci grenada?”. Dumitrașcu însă era cu capul sfărâmat, iar lui Presură îi lipseau ambele brațe. Dau ordin ca soldatul Pițigoi Dumitru să târască la un adăpost pe Caporalul Neacșu până vor sosi sanitarii să-l ridice.

Compania Locot. Al. Costeanu, fiind mai înapoia noastră, înainta mereu, dar prinsă între două mitraliere sta culcată la pământ căutând să se adăpostească sub cutele terenului. (Cât de scumpă e viața! Câte cruci nu-și face un ostaș în timp de pericol, dar în urmă uită de a se mai închina. Dintr-unfir de pai el își clădește fortăreața. Cine a trecut prin aceste momente își dă destul de bine seama). Păcănitul mitralierelor și bubuitul proiectilelor nu mai încetează. Compania Locot. Al. Costeanu înaintează mereu sprijinită de focurile de armă și grenade, precum și de mitralierele noastre. Iat-o că se ridică, face un salt înainte. Plutonierul Croitoru cade, iar Locot. Costeanu îmbărbătează încontinuu ostașii.

Parcă-1 văd și acum înaintea ochilor mei, cum părea în acele momente. Cu capul descoperit, cu arma în mână dirija înaintarea. Locot. Costeanu s-a apropiat la 10 metri de Germani și se pregătește să dea asaltul. Germanii păreau că vor a se retrage, dar ei urmăreau altceva, după cum s-a văzut mai târziu. Compania Locot. Costeanu fusese atrasă într-un clește de foc al mitralierelor dușmane. Ajungând la câțiva metri de adăposturile germane, mitralierele, care pentru un moment încetaseră a trage, intrând în acțiune culcase la pământ primul val de trăgători. Cu al doilea val de trăgători veni Locot. Costeanu, care nu voia să dea un pas înapoi. Nemții părăsiseră adăposturile, iar Locot. Costeanu cu al doilea val voia să le ocupe poziția. Un pândar german nu voise a lăsa nepedepsită bravura acestui ofițer și cu un glonte tras cu precizie ridică pentru totdeauna viața aceleia ce fusese Locot. Al. Costeanu.

Locot. Costeanu căzu la pământ. Din pieptu-i sângele gâl-gâia, amestecându-se cu al soldaților săi căzuți. Cota 641 a Muncelului fusese câștigată. Mulți dintre ai noștri nu mai erau printre vii. Pe valea Zăbrăuțului, alături de noi se aflau cadavrele Locot. Costeanu și Sublocot. Ecaterina Teodoroiu din Reg. 43 Infanterie, care căzuse în aceeași luptă cu Locot Al. Costeanu... Ani s-au scurs de atunci... Astăzi, când trec pe strada Locot. Al. Costeanu din Râmnicu-Vâlcea, în tot timpul mă urmărește figura bunului ofițer care a fost avocatul Al. Costeanu, mort pe altarul patriei într-o frumoasă zi de August, sus la cota 461, pe dealul Muncelu...”

N.B. Am aflat cu bucurie de la scriitorul Ioan Barbu, proprietarul ziarului *Curierul de Vâlcea*, că anul acesta, cu ocazia CENTENARULUI, urmează a se face o petiție la Primăria orașului, prin care se va cere ca strada principală care a purtat inițial numele Lt. Av. Al. Costeanu, din 1919-1920 până la venirea bolșevicilor la putere, să redevină la fel, cu același nume. Ar fi un gest frumos, în amintirea unui adevărat Erou al Țării. O statuie a marelui erou vâlcean, „căsătorit” cu siguranță în Cer cu eroina Gorjului, există de asemenea

în proiect. Memoria unchiului meu a fost dată uitării de bolșevici - provenea dintr-o familie de chiaburi, „dușmani ai poporului”, trebuia „pedepsit” chiar și post mortem – cum de a îndrăznit să lupte (ca voluntar!) și să moară pentru Țară?... Iată că nedreptățile făcute Eroilor României se pot repara la 100 de ani de la faptele lor eroice, iar ei ne vor mulțumi și ne vor veghea din Ceruri!

Trăiască România reîntregită, așa cum au visat-o Eroii neamului, care au făcut sacrificiul suprem pentru Țara noastră!

Centenarul Marii Uniri

100
ROMÂNIA
1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

“100 de cărți pentru MAREA UNIRE 1918-2018”

EDITURA “VATRA VECHE”

Proiect al Editurii “Vatra veche”,
finanțat de Consiliul Județean Mureș și Asociația “Nicolae Băciut”
pentru Descoperirea și Promovarea Valorilor Cultural-Artistice și Profesionale

CONSILIUL
JUDEȚEAN
MUREȘ

MAROS
MEGYEI
TANÁCS

Editura
VATRA VECHE

Revista *Vatra veche*, inițiată și condusă de Nicolae Băciut, și-a propus un proiect îndrăzneț, original, cu încărcătură simbolică: realizarea unei colecții de 100 de cărți semnate de autori mureșeni, pentru cei 100 de ani, câți marcăm în 2018, de la Marea Unire. Cărțile aparțin unor autori mureșeni din toate generațiile, iar acestea ilustrează toate genurile literare: poezie, proză, teatru, critică și istorie literară, publicistică, precum și lucrări științifice.

Între autorii care au fost incluși în acest proiect îi menționăm pe Lazăr Lădăriu, Nicolae Băciut, Ilie Șandru, Gheorghe Nicolae Șincan, Răzvan Duceanu, Sorina Bloj, Cristian Stamatou, Cristina Sava, Florin Bengean, Viorica Șutu, Dinuca Burian, Ilie Bucur, Ioan Eugen Man, Gabriella Costescu, Traian Dușa, Magdalena Dorina Suci, Emilia Amariei ș.a., unii dintre ei membri ai Uniunii Scriitorilor, dar și ai Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și ai Ligii Scriitorilor.

Fiecare carte are înscris pe coperta a IV-a textul: „100 de cărți pentru MAREA UNIRE 1918-2018” și numărul de ordine din seria 100! Cărțile din această colecție au fost prezentate deja la diferite manifestări culturale în București, Târgu-Mureș, Reghin, Sighișoara, Sărmașu, Blaj, în unele localități rurale din județul Mureș, dar și în străinătate.

DE CĂRȚI PENTRU MAREA UNIRE

Cele 100 de cărți ajung în Biblioteca Națională a României, dar și în principalele biblioteci mureșene. Unele dintre ele au fost date ca premii la concursuri literare din țară. Au fost organizate numeroase întâlniri literare cu autorii incluși în colecție, lansări și prezentări de cărți, recitaluri de poezie.

Cele 100 de exemplare au fost expuse în mai multe expoziții de carte, expoziția finală fiind cea de la Alba Iulia, în contextul manifestărilor dedicate Centenarului Marii Uniri. E modul simbolic prin care mureșenii vor fi prezenți la sărbătoarea Centenarului în Capitala Marii Uniri.

Dincolo de simbolistica sa, acest proiect demonstrează forța literară a mureșenilor, cele 100 de cărți reprezentând anvergura mișcării literare mureșene actuale, cărțile fiind scrise în ultimii doi ani. La realizarea acestui proiect și-au adus contribuția Consiliul Județean Mureș, Asociația „Nicolae Băciut” pentru Descoperirea, Susținerea și Promovarea Valorilor Cultural-Artistice și Profesionale, Direcția pentru Cultură Mureș, Biblioteca Municipală „Petru Maior” Reghin, Biblioteca Orășenească „Liviu Rusu”, Sărmașu, revista și editura *Vatra veche*.

Dar greul acestui proiect l-a dus Nicolae Băciut, un fel de „one man show”, care a realizat din punct de vedere editorial toate cărțile, la multe dintre ele inclusiv copertile.

Proiectul s-a bucurat de o foarte bună primire și, cu siguranță, el dă culoare manifestărilor dedicate Centenarului Marii Uniri și, în plus, sporește patrimoniul cultural național cu cărți care vorbesc despre „sentimentul românesc al ființei”.

GEORGE IVAȘCU

Din interviurile de altădată ale lui Carol Roman

Mă salutam adesea cu George Ivașcu pe culoarele „Casei Scânteii”. Pe eminentul ziarist, publicist, critic literar și, mai cu seamă, reputat „făuritor” de publicații îl admiram pentru eseurile sale impecabile stilistic. Mă interesa profesional și, de aceea, îi citisem cu atenție volumul „Cumpăna cuvântului”, care venea după „Jurnalul ieșean”, ce cuprindea activitatea criticului în perioada 1935-1940. Bunul meu prieten Roger Câmpeanu, secretarul general de redacție de la revista „România literară”, unde George Călinescu era redactor șef în acea vreme, i-a pomenit despre mine ca despre o persoană care îi cunoștea bine opera. Tocmai publicam în „Scânteia tineretului” anchetele mele internaționale, de care avea cunoștință George Ivașcu. Și a vrut să cunoască „un ziarist de la tineret”, cum i-a spus secretarului de redacție.

La început m-a primit cam protocolar, după care, înaintând în discuție, s-a deschis și a apărut în toată amploarea firea sa de moldovean cumsecade, cult și înțelept. Dorea să „investigheze” lumea tânără a presei, după cum mi-a declarat după această primă convorbire care a durat... trei ore. A vrut să afle ce știam despre presa înaintașilor, despre anii '30-'40, '45 și sper că i-am satisfăcut, cât de cât, curiozitatea.

După câteva săptămâni, în iunie '79, mă aflam acasă la stimatul profesor, în Bd. Aviatorilor, nr. 62. Pe masa sa de lucru așteptau, silențioase, să fie luate în seamă manuscrise și șpalturi ale revistei „România literară”. Ne-am reîntors la discuție. După care i-am cerut permisiunea să-i transform într-un interviu

o parte din dialogul nostru. Mi-a dat acordul, cu o condiție, firească, de altfel: să-l citească înainte de publicare. „Să-i văd chipul”, mi-a întărit acordul său. La înapoierea manuscrisului, vai, ce era pe el! Modificări, nu multe de sens sau rostire, deși și din acestea erau, cât de topica frazei, de acuratețea gramaticală, o droaie de virgule care acopereau tot textul. Și-a dat și atunci, ca întotdeauna, măsura implicării sale profunde în profesiunea de gazetar.

Relevarea în presa zilelor noastre a unui moment delicat din lupta sa pentru supraviețuire intelectuală este pe deplin

impresionant. Scrisoarea prin care reclama plecarea din țară a fiicei sale Voichița (Tessa) lui Ceaușescu încerca să-l pună la adăpost de turnătorii fatale împotriva sa, de genul „Cum îl ții pe asta în funcție, doar are copilul fugit în străinătate”, detaliază poetul Mircea Dinescu. Același mai relatează o replică a lui George Ivașcu: „Mi-au scos comuniștii dinții în pușcărie, vrei să mi-i scoată și acum din această cauză?”. Dinescu amintește faptul că George Ivașcu a făcut închisoare în timpul regimului comunist, pentru că a făcut parte din lotul „Pătrășcanu”. (Evenimentul Zilei, 13 aprilie 2011).

George Ivașcu

„- Inițial vă propun să medităm după ce am făcut o constatare: că din cei 150 de ani de existență a presei românești, o treime, aproape, i-ați traversat ca jurnalist lucid, înzestrat cu puterea culturii, sensibil la oameni... Fie că doriți sau nu, puteți fi socotit un fel de „clasic în viață” al presei românești.

- Să-mi fie iertat, dar protestez împotriva calificativului, care ascunde parcă prin el însuși un fel de uimire, ca în fața a ceva ciudat, singular – ceea ce, evident, nu corespunde realității... Mai sunt și mai profesază încă – din fericire! – și alte asemenea exemplare umane, trăind și înaintând sub povara anilor pe drumul acestei complexe, cred eu, îndeletniciri intelectuale care e presa... Iar unii sunt, ca vârstă biologică, superiori mie, alții, ca profesie, contemporani etc. Am patru decenii și jumătate de profesie, iar dacă mă refer la faptul că încă din primul an de studenție, la Iași, în 1929-1930, am pășit pe făgașul gazetăriei, se fac cam cinci decenii de când... Dar aveam atunci doar 19 ani. Și tocmai ca atare aș dori să nu facem prea multă „arheologie”... Să ne fixăm, deci, ca punct de plecare o dată care e în

tr-adevăr scumpă amintirii mele: cea din octombrie 1934, când am devenit redactorul responsabil de la numărul 3-4 al revistei *Manifest*.

- O publicație angajată în mișcarea protestatară a deceniului al patrulea...

- Exact, pentru că în formația mea, în împrejurările date – să zicem: ale biografiei mele de ziarist alături revistei *Manifest* pe Ibrăileanu, primul nume pe care se cuvine a-l menționa. În acest context predominant de o personalitate obiectiv excepțională am avut norocul – marele noroc – de a mă afla în preajma sa încă din anul II de studenție, până în 1936. Și mai departe. S-ar putea spune că revista *Manifest*, în toamna anului 1934, după ce *Ecoul* fusese suspendat, și-a luat răspunderea de a continua – desigur, într-un context mai larg, dar și mai puțin experimentat – chiar acel ziar, *Ecoul*.

- Proiectând istoria, veți fi de acord cu mine că mai aveți încă a menționa câte ceva din propria experiență.

- Se știe doar despre activitatea desfășurată la ziarul *Timpu*, de cea de la *Vremea*, unde am reușit, mai ales începând cu anul 1943, să reunesc în coloanele sale, săptămânal, semnătu-

rile unor personalități științifice sau scriitoricești precum Iorgu Iordan, G. Călinescu, Al. A. Philippide, Pompiliu Constantinescu, la un moment dat Tudor Arghezi, cu colaborări ale lui M. Sadoveanu, Gala Galaction, Lucian Blaga, Camil Petrescu, E. Lovinescu; în sfârșit, în unele rubrici să atrag și tinere talente, precum Geo Dumitrescu, Ion Caraion sau pe unele din raza *Cercului literar* de la Sibiu: Ștefan Augustin Doinaș, Ioanichie Olteanu și alții.

- Ați lucrat și la România liberă.

- Da, ca autor al cronicii externe, dar nu prea mult, căci, personal, în acea prelungită vară fierbinte a lui august 1944 am fost alături de George Călinescu, căruia i s-a încredințat direcția noului ziar *Tribuna poporului*, iar pe de altă parte l-am secondat, ca redactor responsabil, pe N. D. Cocea, căruia i s-a încredințat direcția ziarului de după-amiază *Victoria*, care, foarte repede, a atras în paginile lui marea majoritatea intelectualității progresiste.

- Dar în ce privește intelectualitatea, nu peste mult timp apărea și *Contemporanul*...

 PAG 46

George Ivașcu, Eugen Jebeleanu și Radu Popescu

☞ - ... în septembrie 1946. Am avut cîstea să mă număr printre fondatorii lui, să colaborez frecvent până în 1948. Am întemeiat, în 1946, Redacția publicațiilor pentru străinătate, căreia îi revenea un rol deosebit în întâmpinarea Conferinței de Pace de la Paris. În mai 1946 a apărut revista lunară *Revue roumaine* și, respectiv, *Romanian Revue*, iar în aprilie 1947 trimestrialul de artă în două limbi (engleză, franceză, apoi și în rusă) *Arcades*.

- Și totuși, mai rămâne în fața dialogului nostru încă un sfert de veac, deoarece din noiembrie 1955 până astăzi, în iulie 1979...

- ...aș putea spune mai mult decât ceea ce se știe, cred eu, despre *Contemporanul*, despre evoluția lui norocoasă, începând încă din 5 noiembrie 1955? Odată cu acel număr festiv Sădoveanu, s-a inaugurat – pot spune – „noua serie” și, printr-o conjunctură de factori depășind, desigur, strictul profesionalism, această publicație a devenit, repede, una dintre cele mai reprezentative, dacă nu chiar cel mai reprezentativ săptămânal de cultură.

- Ați știut să atrageți și să creați climatul fericit al colaborării permanente sau foarte frecvente, variate, în același timp, a celor mai proeminente dintre personalitățile culturale, a unor condeie strălucite, precum G. Călinescu, Arghezi, Bogza, Stancu, Philippide, Moșil, Jebeleanu, la un moment dat Blaga, în sfârșit, a atâtor oameni de știință, artiști etc. Ce ne puteți spune despre Lumea?

- Lumea a apărut, în noiembrie 1963, într-un moment deloc întâmplă-

tor și am lucrat la ea cu fervoare deosebită, tocmai conștient că opinia publică românească aștepta o asemenea publicație, altfel susținut, în sinea mea, și de faptul că nu rupeam cu *Contemporanul*, ci, dimpotrivă, continuam a-l dirija concret. De aceea m-am și desprins – de ce n-aș spune-o și, de altfel, se știe – deloc ușor de această redacție cu care făceam parcă un corp comun, comparabilă cu o mașinărie de ceasornic ce mi se părea inextricabilă... Mă exprim astfel pentru că într-o dedicație pe un exemplar din ale sale *Principii de estetică*, G. Călinescu mi-a dat atributul, suprem pentru mine, atunci, în 1939: „arcul de ceasornic al Jurnalului literar”. Dar impresiile subiective sunt una, realitatea obiectivă e alta.

- Adică?

- *Contemporanul* a continuat și fără mine, iar la *România literară*, în fruntea căreia a trebuit să trec, m-am regăsit – profesional vorbind – nu cu puține dificultăți. În efortul de adaptare la noua mișcare, la un mediu cu o reflectare pe alocuri mai specioasă, în sfârșit, cu ambiția de a lucra cu o redacție deja constituită într-o modalitate oarecum diferită de experiențele mele anterioare, printr-un rodaj, să-i zicem, reciproc, am continuat.

- Ca atare, vă și întreb ce gânduri vă animă astăzi, acum, aici, în această zi de vară, acasă, în Bulevardul Aviatorilor nr. 62, având în față, pe masa de lucru, după câte văd, nu puține manuscrise și șpalturi, desigur ale *României literare*?

- Iată ceea ce e mai greu de formulat – întrucât nu e vorba, acum și aici, de o convorbire oarecare, legată,

să zicem, doar de un număr curent de revistă, sau, în fine, de ceva înseriat, de ceva din viața cotidiană, căci – vei fi de acord cu mine – o revistă ca aceasta implică trăirea ei continuă, zi de zi, de către cel care o „arhitectează” număr de număr și a cărei imagine de perspectivă îl preocupă prin însăși integrarea ei în procesul devenirii – mereu viu, ca un relief în continuă mișcare – care e al literaturii, al vieții spirituale în ansamblul ei. Viața mea, în toate ale ei, de când am pășit ferm pe treptele maturității, a fost consacrată cuvântului scris, cuvântului tipărit, al meu, dar mai ales al altora. Câte mii de texte, cuvânt de cuvânt, și câte nume nu mi-au trecut pe sub arcuțul privirii și sub mângâierea degetelor – și toate impunându-mi, prin ele însele, o construcție, de la simpla pagină până la ansamblul pe care trebuie să-l constituie un ziar, o revistă! Și totul, pe cât posibil, să vibreze, să fie viu, ca o ființă cu chipul său propriu, cu identitatea ei bine definită, dar continuu generatoare de noi și noi semne ale impactului cu Marele Necunoscut – Cititorul. Impact pe care el, Cititorul, să-l poată recunoaște și recepta ca parte din propria-i ființă spirituală”.

Nimeni și nimic nu va putea întina memoria acestui mare ziarist, intelectual de certă valoare, făuritor de presă modernă.

George Ivașcu și George Călinescu, în redacția ziarului „Contemporanul”

21 august 1968, invadarea Cehoslovaciei

Brunea-Fox merge „să audă ce spune strada”

✍ Șerban CIONOFF

La numai câteva luni după mișcările studențești cu care au fost confruntate, în mai 1968, Franța, Germania Occidentală Europa Occidentală și Statele Unite ale Americii, un alt eveniment avea să zguduie lumea politică internațională. În noaptea de 20 spre 21 august, trupele a cinci state membre ale Tratatului de la Varșovia invadau Cehoslovacia. Așa începea acea zi de miercuri 21 august 1968, în care răspunsul și evenimentele din România au declanșat un uriaș val de simpatie și de sprijin în Europa și în întreaga lume. Firește, după cinci decenii, suntem în posesia unui substanțial material documentar ca și a unor analize temeinice, edificatoare, de natură să ne permită o bună înțelegere și o dreaptă evaluare a lucrurilor. În egală măsură, se cuvine să consemnăm faptul că, în miezul dramaticelor evenimente din august 1968, presa românească a fost prezentă la datorie, iar relațiile „la cald”, transmise, din Praga și din Cehoslovacia, de către eminenții jurnaliști Dumitru Tinu, Cristian Popișteanu și Eugen Preda,

rămân de o impresionantă actualitate, atât prin acuratețea informațiilor, cât și prin încărcătura lor umană cu totul de excepție, pentru solidaritatea deplină cu cetățenii Cehoslovaciei, atacată în mod mișelesc sub un pretext aberant.

Îmi permit să aduc în actualitate o mărturie, cu atât mai mult cu cât ea se referă direct la un clasic al jurnalismului românesc. Este vorba despre F. Brunea-Fox, cel pe drept cuvânt considerat și numit „Prințul reportajului românesc”. După ce a urmărit cu mare atenție, la televizor, evenimentele, Brunea-Fox i-a spus soției sale, Lisette Daniel Brunea: „*Hai să ieșim. Vreau să aud ce spune strada!*”. Nimic surprinzător în acest gest, știut fiind că, încă din 1932, Brunea-Fox numise strada „un mediu biologic. O realitate socială”: „*Strada e un plămân și un stomac prin care se respiră și se digeră, un organism esențial. Pentru a avertiza: Nu călcați strada! Mușcă!*”, scria renumitul gazetar.

Au coborât, așadar, Brunea-Fox și soția în stradă și, de pe Schitu Măgureanu, unde locuiau, au tăiat direct prin Parcul Cișmigiu, spre a ajunge în piață. „*Brunea privea tăcut*

și îngândurat strada - avea să îmi povestească, peste ani doamna Lisette - *iar eu nu îndrăzneam să îl întreb nimic*”. Deodată, pe Calea Victoriei, mai să se lovească de un tânăr care pur și simplu fugea spre o țintă anume. Când și-au revenit după șoc, și-au dat seama că acesta era un tânăr scriitor pe care cei doi îl cunoșteau de ceva vreme și îl prețuiau sincer. „*Ce faci?, l-a întrebat Brunea-Fox. Unde fugi așa?*”. Cel întrebat l-a privit de-a dreptul surprins de întrebare și i-a răspuns numaidecât: „*Cum unde mă duc? Mă duc să mă înscriu în partid!*”. După care și-a văzut, tot în goană, de drum.

Voi menționa că, în acea atmosferă și-au exprimat, cu sinceritate, solidaritatea cu poziția foarte curajoasă

și foarte demnă nu doar a statului, ci a fiecărui român de bună credință, oameni de recunoscută valoare spirituală și de o certă verticalitate morală, cum ar fi Irina Petrescu, Dan Grigore sau Paul Goma. Cred că se va înțelege în sensul său real și răspunsul tânărului scriitor...

M-am întrebat de multe ori dacă Brunea-Fox a găsit de cuviință să le consemneze sau pur și simplu s-a mulțumit că a reușit „*să audă ce spune strada*”. După cum m-am mai întrebat și cum ar fi reacționat F. Brunea-Fox după douăzeci și unu de ani, în decembrie 1989, atunci când Nicolae Ceaușescu a călcat, și la propriu și la figurat, strada. Iar strada, după cum așa de bine prevestise F. Brunea-Fox, „*a mușcat!*”!

BUMERANGUL TRICOLOR

Dacă e să facem o analogie între mineriada din 14 iunie 1990 și „jandarmeriada” din 10.08.2018, vom găsi mai multe deosebiri decât asemănări. Diferența cea mai evidentă este cea a „uniformelor”. „Justițiarilor” din 1990 purtau salopete de mineri și erau înarmați cu răngi, cei din 10 august 2018 purtau uniforme de jandarmi și erau înarmați cu bastoane, pistoale, spray-uri cu gaze, grenade, furtunuri cu apă. O altă diferență este compoziția „taberelor”. La mineriadă victimele erau omogene și total nevinovate (adică nu se aflau printre ele persoane sau grupuri provocatoare infiltrate), iar „minerii” erau conduși și manipulați de pseudo-mineri cu uniforme noi. La „jandarmeriadă” lucrurile au stat oarecum invers: jandarmii erau total „nevinovați” sub aspectul manipulării, adică violenți la ordin pur și simplu, pe când printre protestatari, inocenți și pașnici în marea lor majoritate, se aflau persoane și grupuri infiltrate, care s-au manifestat violent, atacându-i pe jandarmi. Mulți, puțini, au fost, faptul e incontestabil. Asemănările, cum spuneam, sunt mai

 Miron MANEGA

puține. De fapt, în esență, e una singură: violența extremă a forțelor de ordine. Paramilitare în cazul mineriadei, militare în cazul „jandarmeriadei”.

Lipsa democrației participative a legitimat, pur și simplu, protestul din 10 august, ca și toate protestele de până acum. Analfabetismul politic, lăcomia, lipsa totală de responsabilitate față de cei care i-au ales, lipsa de cel mai elementar licăr de omenie, în ultimă instanță, a guvernanților noștri au determinat aceste proteste. Care sunt, într-adevăr, ilegale. Dar sunt legitime! În timp ce toate conducerile care s-au succedat la cârma României sunt legale, căci sunt rezultatul votului democratic. Dar sunt profund și total ilegite, căci „legitimitatea” lor este expresia jafului nemăsurat pe care l-au dezlănțuit asupra României, din 1990 încoace. Toți.

Cum rezolvăm această dilemă? Cum ieșim din cercul vicios al legalității și legitimității? La noi, democrația participativă este, practic, interzisă prin Constituție. Căci, deși la Articolul 1 (1) este garantat referendumul ca formă

directă de manifestare a suveranității, aceeași Constituție, la Articolul 61, anulează posibilitatea referendumului prin precizarea: „*Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării*”. Și atunci, ce să faci când știi că ai dreptate? Ieși în stradă și protestezi, deși, dacă nu ai autorizație de protest ca să-ți strigi durerea, e ilegal. Însă profund legitim. Când lucrurile astea se acumulează, e ușor să aduci oamenii în stradă și să-i manipulezi în direcția dorită, fără mari cheltuieli logistice. Căci poți da foc la o benzinărie cu un singur chibrit...

Dincolo de aceste aspecte, dincolo de manipularea externă, dincolo de scenariile mai mult sau mai puțin conspirative, dincolo de implicarea lui Soros în aceste proteste, dincolo de comportamentul irațional al echipei lui Dragnea (manipulat, și el, probabil, de o alarmă falsă, că va fi atacat și ocupat guvernul), dincolo de violența fără precedent a jandarmilor, dincolo de posibila complicitate a președintelui, este ceva care, în opinia mea, le excede la care ar merita să reflectăm. Ați văzut câte steaguri tricolore au fost în piață? Oricâte scenarii s-ar croșeta pe baza protestului din 10 august, oricâte forțe oculte s-ar coaliza împotriva statului român, există ceva care poate răsturna „căruța mare” a proiectelor antinaționale. Tricolorul, de pildă. Un simbol. Un simplu simbol. El poate mobiliza și direcționa o acțiune de

masă și poate paraliza sau demobiliza pe agresori, dacă aceștia sunt din neamul său. Sunt multe cazuri de fraternizări în istorie, și chiar în istoria recentă. La Revoluția din decembrie, de exemplu, când s-a strigat „Armata e cu noi!”. M-a făcut să zăbovesc asupra acestui aspect o imagine surprinsă de un fotograf profesionist (Aurel Manea este numele lui) care, printre brațele unui protestatar care ținea desfășurat un tricolor, a fotografiat imaginea tricolorului reflectată în casca jandarmului. Deci jandarmul, fără să știe, avea pe cască tricolorul românesc. Ca un stigmat sau, într-un sens mai profund și pe termen lung, chiar ca un simbol protector. Împotriva propriei agresivități, împotriva tuturor agresorilor națiunii române, din interior sau din afară, indiferent dacă aceștia se numesc Dragnea, Dăncilă, Iohannis, Soros sau oculta mondială. Imaginea aceasta a drapelului național reflectat de casca agresorului nu este ceva despărțitor, ci, dimpotrivă, ceva care unește. Iar dacă tricolorul nu mai are această putere unificatoare, dacă ne-am pierdut definitiv identitatea (ceea ce nu cred), rămâne o imagine frumoasă, iar restul nu mai contează. Căci, vorba lui Eminescu, „singura rațiune de a fi a acestui stat, pentru noi, este naționalitatea lui românească. Dacă e vorba ca acest stat să înceteze de-a fi românesc, atunci o spunem drept că ne e cumplit de indiferentă soarta pământului lui”.

INCENDIATORII

 Firiță CARP

Am urmărit cu atenție, în câteva momente chiar cu groază, desfășurarea mitingului din 10 august, pus oarecum, cel puțin inițial, în responsabilitatea diasporei. Dar firul evenimentelor, deseori dramatic, m-a pus într-o dilemă nerezolvabilă: dacă diaspора nu, atunci cine se ascunde în spatele acestei demonstrații de cruzime și intoleranță?! Clasa politică a lipsit cu desăvârșire, ba nu, câte un firicel de prezență a fost doar ca să denatureze și mai mult lucrurile și să le inflameze, într-un final la propriu. Dar după ce am văzut izbucnirea de violență fără seamăn, de incredibilă neomenie (a arunca cu tot felul de obiecte, fără niciun discernământ, în semeni, indiferent de care parte a baricadei, negândind la grozăvia oricărei consecințe), de lovire fără urmă de milă a indiferent cui, protestatar sau om al legii, sunt pur și simplu oripilat. Iar când a fost pus focul în mai multe locuri, indiferent cine a făcut-o, poate numai pentru a impresiona, dar joaca cu focul e periculoasă întotdeauna, mi-am zis că inconștiența și nepăsarea dau foc de fapt țării. Iar incendiarii nu sunt cei care au aprins chibriturile, ci aceia care ne-au adus în această stare. Dragă domnule președinte și dragă clasă

politică, mă iertați că vă spun, dar o fac cu sfâșietoare durere și cu sufletul plângând, mai ales că văd cum lucrurile alunecă spre mai rău: ați dat foc țării! Nu iubiți țara, nu iubiți oamenii. Orgoliile dumneavoastră nemăsurate ne-au adus în starea de a ne urî între noi, chiar frate cu frate, până spre ultimele consecințe ale celei mai cumplite uri. Nu am pretenția să vă iubiți reciproc pe scena confruntării politice, în particular nici atât, dar vă implor să vă tolerați, spre binele comun, și să vă solidarizați în jurul ideii nobile a dragostei de țară, pentru prosperitatea și propășirea României. Dacă nu puteți face asta, luați-vă de mână, din vârf și până la ultimul membru de partid al celui din urmă partid, și plecați unde veți vedea cu ochii. Decât cu conducători care se iubesc pe ei mai mult decât pe propriul popor, mai bine fără! Cred că nu ne interesează nici cine este președinte, nici cine ocupă diferite alte demnități în stat, dacă aceștia nu au capacitatea reală, concretizată în fapte, de a-și iubi semenii. Nici dușmanii nu ne-ar face ce ne faceți dumneavoastră! Orbiți de interese străine poporului, nu mai vedeți niciunul ȚARA!

Reacție rapidă și fermă a UZPR față de violențele împotriva jurnaliștilor

Având în vedere gravitatea agresiunilor comise împotriva jurnaliștilor care transmiteau de la mitingul Diasporei, din 10 august 2018, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a alertat numeroase organisme de presă interne și internaționale, precum și pe partenerii media de peste hotare, în legătură cu necesitatea ca Justiția din România să acționeze prompt pentru pedepsirea celor vinovați de actele violente respective, precum și a celor care le-au comandat.

În calitate sa de parte activă și responsabilă a societății civile, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a luat act imediat și a reacționat rapid și ferm în legătură cu derularea evenimentelor din 10 august, din Piața Victoriei, care au luat o turnură violentă. Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a luat poziție din primele momente față de această situație extrem de gravă, atât prin coordonatele ei punctuale, cât și

prin iminența unor consecințe cel puțin la fel de grave. Ca reprezentant al elitei jurnalistice din România și etalon al breslei, UZPR a condamnat cu fermitate agresiunile inadmisibile la care au fost supuși civili pașnici și reprezentanți ai presei, care, într-o societate europeană și democratică, au dreptul să protesteze, respectiv să-și facă datoria de a informa publicul fără să fie amenințați sau agresati de forțele de ordine ale statului.

Violențele comise de jandarmi împotriva protestatarilor din Piața Victoriei sunt considerate de UZPR ca un derapaj incalificabil. Breașla jurnaliștilor, prin exponenții săi profesioniști, nu putea rămâne impasibilă, așa încât a reacționat imediat și cu putere, sesizând organismele interne și internaționale, alertând mass-media din România și din afara granițelor, toate instituțiile europene îndrituite să aibă un cuvânt de spus în valul de opinie publică ce cere imperios reacția instituțiilor statului și pedepsirea celor vinovați. Mai ales că printre cei agresati au fost și ziariști – reporterul Cristian Popa și operatorul Cristi Ban, ambii de la *Digi 24*, fotoreporterul Silviu Matei, de la *Agerpres*, jurnalistul Robert Mihăi-

lescu de la *Hotnews*, Ioana Moldovan, fotojurnalist *Documentaria.ro*, Cristi Ștefănescu, corespondent *DW*.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România și-a reafirmat condamnarea publică a violențelor nejustificate și, în consens cu sesizarea adresată Consiliului Europei de Federația Internațională a Jurnaliștilor și Federația Europeană a Jurnaliștilor, a cerut, la rândul său, prin sesizarea instituțiilor media cu care colaborează, precum și a partenerilor interni și externi, dreptate pentru jurnaliștii agresati din partea instituțiilor statului român.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România

Indiferent cine au fost vinovații, UZPR consideră că Justiția trebuie să-și facă datoria cu maximă celeritate!

Mediatizarea furiei sociale, „sita” jurnalismului echidistant

Atunci când jurnaliștii transmit despre mișcările sociale care implică mânia populară intervine „sita” care îi cerne pe cei echidistanți de cei partizani. Într-o lume fragmentată și polarizată, acesta este un demers tot mai dificil.

Mânia populară, numită și revoltă socială, este, până la urmă, o emoție, dar are o componentă politică certă. La un capăt există furia legitimă, care stă la baza schimbării sociale. În același spectru se găsește, de altfel, furia uneori distrugătoare care acționează ca o flacără a renașterii unei epoci. La celălalt capăt există, însă, mânia irațională, care distruge din răz bunare, de dragul de a demola. Dar de fapt, protestatarii, oriunde s-ar afla, pot fi simultan mâniași și raționali, pașnici și cu un motiv întemeiat de a se revolta.

Felul în care jurnalismul transmite acest tip de episoade are, la rândul-i, mai multe fețe. În condițiile în care mânia socială este un barometru al felului în care se simte publicul în general vizavi de o măsură politică ce îl vizează, discursul despre proteste este,

în final, teoretizarea mâniei mediatizate.* Așadar, mânia este de regulă mediatizată ca o emoție politică. Prin felul în care este transmisă publicului se poate considera că există unele clișee care, împreună, alcătuiesc o tipologie. Jurnaliștii sunt chemați să vadă obiectiv rolul central al gamei extinse de emoții – de la furie la compasiune – în discursul public. De exemplu, reportajele care transmit despre calamități pot fi personalizate într-o manieră din care să reiasă faptul că jurnalistul empatizează cu toți cei care îl urmăresc, nu doar cu victimele. Acest tip de jurnalism poate genera efecte pozitive, cum ar fi mobilizarea pentru colectarea de ajutoare. Pe de altă parte, atunci când un reporter transmite despre proteste care au o componentă politică, lucrurile se complică. Emoția de la fața locului se poate transmite, se poate „traduce”, se poate explica sau se poate ca reporterul chiar să fie în consens personal cu protestatarii, ceea ce îl face un vehicul pentru cauza lor. Pe lângă motivele concrete ale protestului, jurnaliștii sunt chemați să utilizeze mijloacele specifice profesiei pentru a face audiența să se orienteze corect în context, să distingă între diferitele tipuri de mânia, separându-le pe cele legitime de cele iraționale.

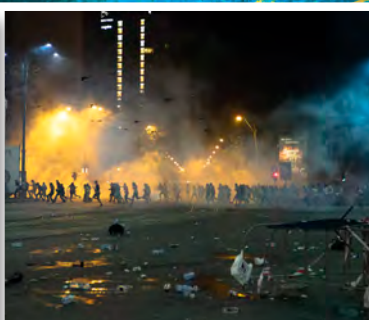
Când un jurnalist transmite despre furia unor protestatari, el nu reprezintă

tă emoția individului, ci reflectă interpretarea sa vizavi de comportamentul actorilor implicați în episodul de revoltă. În acest fel, jurnalistul este mai mult decât un vehicul de transport al informației cu încărcătură emoțională; el facilitează împărtășirea unor căi de a se discuta public despre emoțiile tuturor vizavi de o temă sau alta. De aici și implicațiile ideologice ale felului în care interpretarea jurnalistică abordează mânia socială. Iar în această ecuație complicată intră cauzele privilegiate de publicația respectivă în funcție de anumite interese, orientarea ideologică a publicațiilor pentru care lucrează reporterul etc. De exemplu, ziarele de dreapta vor fi mult mai interesate să transmită favorabil despre migrația din Europa, în timp ce publicațiile de stânga vor pune accentul pe simpatia față de protestele antiausteritate din Grecia.

În aceste condiții, mediatizarea mâniei sociale reflectă pe deplin dacă un jurnalist sau o publicație sunt sau nu echidistante, pentru că despre imparțialitate tot mai rar poate fi vorba într-o lume mass-media tot mai polarizată și mai partizană.

 O.Z.

* *Toward a Typology of Mediated Anger: Routine Coverage of Protest and Political Emotion.* Karin Wahl-Jorgensen, Cardiff University, UK

Aurel Nanea

protest

dialog

10 august 2018

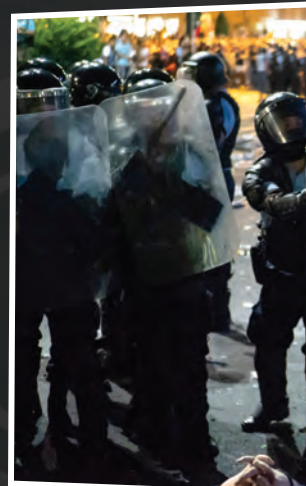
efect

efect

urmare

escaladare

reacție

efect

urmare

exces

victime

victime

Un album al bucuriilor și tristeților

 Viorel POPESCU

„Memoriile sunt numai amintirile care îți convin”, spunea cândva mucalitul Tudor Mușatescu.

Și cartea de față învederează marele adevăr al acestui „mușatism”. În esență, am prezentat viața mea derulată după depășirea pragului de 40 de ani, omițând cele mai multe din întâmplările petrecute până atunci. A doua mea tinerețe ar putea fi comparată cu un spectacol în două acte: primul - plin de lumini și bucurii, celălalt - invadat de tristeți și umbre. Asemănarea destinului meu cu un spectacol nu e întâmplătoare, fiindcă, după patru decenii de viață, profesia mea de jurnalist s-a unit în mod armonios cu arta sunetelor și imaginilor. Am devenit un „actor” pe scena Radioului și, mai târziu, a Televiziunii. Astfel, am intrat într-o lume fascinantă, unde viața pulsează intens și are străluciri orbitoare, chiar dacă și amăgitoare uneori.

Timp de un sfert de veac, pentru a ajunge la inimile ascultătorilor, am navigat prin eter, cum denumim în mod poetic spațiul în care se difuzează, prin intermediul undelor hertziene, emisiunile Radioului. Și mă mândresc că am cucerit multe, foarte multe inimi, ceea ce reprezintă visul oricărui slujitor al Radioului. Printre stele de gheață, am navigat cu inima arzând și luminând ca o torță. Uneori, întâlnirile mele cu ascultătorii în eter erau atât de sentimentale, încât deveneau adevărate romanțe... cu ecouri tandre în sufletele lor.

Tot ce veți întâlni în paginile acestei cărți e cât se poate de adevărat. E jurnalul vieții mele, după ce am trecut de prima tinerețe, un fel de album de familie, iar „familie” înseamnă, deopotrivă, atât marea comunitate a Radioului și Televiziunii, cât și lumea mea de-acasă.

ÎNGERUL PAUL ȘI „NOSTALGIA PARADISULUI”

 Marian NENCESCU

În 1940, când apărea *Nostalgia paradisului*, de Nichifor Crainic, revista *Gândirea*, încondeiată cu splendidele vignete și frize ale lui Demian, dedica un număr întreg (nr.1, an XIX) unui fenomen cultural cu totul special, numit de directorul revistei *Modelul teandric*, simbolizând nevoia de a scrie în spirit creștin, de a cugeta asupra lumii și a lucrurilor prin Iisus Hristos, de a cerceta prin doctrina ortodoxă atât de spinoasele probleme ale culturii și ale artei.

A trăi între oameni, susținea directorul *Gândirii*, înseamnă a suferi imperfecțiunea, iar a trăi alături de zei, de Dumnezeu în primul rând, înseamnă a căuta perfecțiunea, ce nu este din această lume. Privilegiul de a întâlni un spațiu ideal, modelat după carnea lumii noastre, de a-l proiecta și popula cu plăsmuiri artistice, rămâne însă „marea taină a vieții naturale”, un destin rezervat doar celor *inspirați*. Aceași inspirație, pe care raționaliștii o explică atât de sumar, înseamnă credință - în Cuvântul lui Dumnezeu, în rațiunea divină a lumii, în principiul */modelul teandric* - prin care ființele umane devin proiecții naturale ale divinității, iar actul de creație este însuși chipul lui Dumnezeu, geniul care reproduce, prin Cuvânt, actul sublim al facerii.

A existat, așadar, o vreme când chenarele ortodoxiei structurale românești s-au desprins, decupând din fundalul decorativ al spiritului ceea ce s-ar numi *câmpul vast al credinței*, dovadă nestrămutată că *Dumnezeu nu doarme!* Așa se face că, în folclorul nostru, ca și în poezia cultă, pronia e lumină, destinul e în-

frângere, iar fatalitatea are doar un caracter post-factic.

Din vasta galerie a poezilor de inspirație / factură religioasă, seduși de fondul ancestral, senzitiv, al spiritului tradițional, amestec de ingenuu și pozitivism asumat, face parte și Lică Pavel (n. 22 februarie 1950, Crângeni, Teleorman) debutant, din 1984, cu versuri pentru copii (*O lume minunată*, *Numai zâmbet, numai soare*), convertit, mai târziu, la lirica cu accente sociale și etico-moralizatoare (volumele de fabule *Clubul lui Dracula*, 1995, și *Parlamentul boilor*, 2017), fără a rata nici genul epic, în volumul, cu accente satirice, dar scris în cheie ludică, *Conjurația nebunilor* (1991). Este încă o dovadă că ostașul din el a știut să se lepede, la timp, prin scris, de „excese și devierile cazone”. Umorist (sentimental), moralist (intransigent) și poet „naiv” (dar nu inocent), Lică Pavel este azi un autor complet (fabulele sale țin loc și de creație dramatică), un adevărat înțelept în tagma jurnaliștilor, din care provine, dar și a scriitorilor lecuiți de *transcendența goală*, a creației fără conținut.

Privit din această perspectivă, prezentul volum, *Ecouri din Lumină*, nu e o surpriză. La un nivel mai înalt, cartea este o monografie a *satului din cer*, a modelului înscris ideal în matricea noastră ancestrală.

Tot o *ars poetica* (volumul abundă de astfel de profesii de credință literară) este și *Poetul* (după titlul unei poezii omonime), ce se îndestulează din multiplicarea Cuvântului (divin): „Poetul și-a dat/ unica viață,/ frângând-o / în mii de metafore, / întru hrana celor înfomețați /

de Cuvânt”. La fel de sfântă e și creația, născută din „firimiturile” (se înțelege lucrurile mărunte, omenești) rămase de la Banchetul vieții celei veșnice (*Cina cea de taină*). Artistul/poetul/creatorul adună „de (pe) sub masa «Cinei cea de taină», metafore «pentru iertarea păcatelor», picături de vin, scurse din „sângele Nemuririi”, din care hrănește „Câinele de pază al Poeziei”, care se gudură, de parcă ar ști „cine e la picioarele Apostolilor” (*Pictura*).

Ingenuu și diafan, Lică Pavel proiectează în noul său volum de versuri, peisaje ideale, de obicei hibernale, transformându-i pe îngeri în *cetățeni* ai lumii vii. Un *mort*, Moș Marin, numără îngerii care „se ascund în lumină”, pândind clipa când, „pe raza stelei”, va cobori un înger și în satul unde prea puțini se mai nasc. Odată consemnată minunea, pleacă și moșul, „pe drumul cimitirului”, ca să ducă vestea că „în sfârșit, satul s-a umplut de îngeri! (*Satul îngerilor*)”.

Portretele părinților, Petre și Alexandra, țin loc de icoane: „Am rămas orfan / Atunci am mers la biserică, / auzind că acolo oamenii vorbeau cu un tată: / „Tatăl nostru”. / Și l-am rugat să fie și al meu” (*Superstiția*). Subtil amestec de oglindire/*speculum* și reflexie, chipul mamei devine similar celui al Maicii Domnului: „Am sărutat chipul Sfintei / ... mulțumindu-i lui Dumnezeu / că o pot vedea acum în icoană / pe Mama! (*Icoana*)”.

Paradoxal, poezia lui Lică Pavel nu e religioasă (doar) prin conținut, ci și prin

spirit. Este ca un duh, ce vine de departe, de dincolo de Apostoli, din Lumina care l-a zămislit și pe Zamolxis („Solul înviat din moarte / ca să-i învețe pe daci nemurirea”). Din aceeași Lumină divină „S-a întrupat / Născut / Nu făcut / Eminescu” (Întruparea luminii). Rând pe rând, duios, frământat, nostalgic ori eretic, după firea românului, Lică Pavel nu se sfiește să joace „o bâză” cu Moartea, într-o poezie de o simplitate argheziană: „Să văd dacă ghicești / câte metafore / am semănat / pe aripi / de îngeri.../Apoi te voi lăsa / pe tine, / să mă lovești / cu hăul morții” (*Bâza cu moartea*). Poetul nu scrie rugăciuni, nu se lamentează, nu se înfricoșează. Divinul e Lumină, e împăcare, e viață. În fața morții poetul are atitudinea sănătoasă a țaranului român. El nu e Semănătorul, el e Ostașul, îmbrăcat în „armura adevărului”, în mâini cu „scutul dreptății și cu Sulița credinței”. El nu disperă, ci privește „în ochi”, bătălia cu Moartea (*Steagul de luptă*).

Dacă ar fi să-i găsim un sinonim literar, poezia lui Lică Pavel nu are nici fervoarea lui Crainic, nici duiosia lui Vasile Voiculescu, nici măcar tragismul lui Radu Gyr. Este o poezie a seninătății, a iubirii și a luminii, venită la noi din Ardealul lui George Coșbuc. Este poezia satului curat creștin, este clasicismul în formă pură, este resemnarea din *Moartea lui Fulger*, este expresia pură a comuniunii cu divinitatea. Dovadă e prezența *gazelurilor* din lirica lui Lică Pavel, poezie clasică, transplant oriental pe sol românesc. Se poate spune chiar că, de la Coșbuc încoace, poezia română n-a mai dat atâtea *gazeluri* reunite într-un volum. Este și aceasta o performanță, alături de atâtea altele, cuprinse în volumul *Ecouri din lumină*.

Cu această nouă carte, Lică Pavel intră în galeria clasicilor: „Știindu-mă copil, îngerii au vrut/ Poet ca ei, pentru copii să fiu...”

Din fericire, Dumnezeu are alte gânduri cu „îngerul Paul”...

Apariții la Editura UZP

– Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România

INEDIT

**Polly Curtis,
redactor șef al „Huffpost UK”:**

**„Ne-am mutat
redacția într-un
centru comercial
și oferim știri instant”**

Polly Curtis, redactor șef al „Huffpost UK”, face, prin intermediul unui interviu, o radiografie a ținutelor sale profesionale în anul de când a preluat postul și a decis să-i atragă spre informația de calitate, profesionistă, realizată de oameni dedicați și avizați, pe cei mai dificili dintre membrii opiniei publice: cei neinteresați de știri.

- Ce înțelegeți prin publicul neinteresat de informația furnizată de mass-media?

- Sunt acei oameni care nu urmăresc canalele de știri și care nu au niciun reper în această lume media dispartă și necreditată cu încredere în care trăim cu toții.

- Cum intenționați să-i atrageți pe acești oameni spre informația de calitate?

- Chintesența politicii mele editoriale este aceea de a încerca să fac știri exact pentru acele persoane

care nu mai simt că informația le este menită. Dacă există un adevărat pericol la adresa jurnalismului de calitate, acela este pierderea conexiunii oamenilor cu știrile.

- Este această misiune una dificilă?

- Da, întrucât a-ți propune să-i servești pe cei care nu consumă știri de presă înseamnă să depășești o barieră și să gestionezi toate influențele care ridică ziduri în jurul acestui deziderat.

- Prin ce mijloace intenționați să vă atingeți scopul?

- Ne-am mutat redacția într-un centru comercial, lucrăm în fața publicului cu toată echipa de 45 de redactori și oferim știri instant. Pe lângă abordarea față în față, relocarea la Birmingham este menită și să marcheze ieșirea din „bula” de presă londoneză. De asemenea, am fost foarte atentă să angajez aici reporteri și corespondenți femei, întrucât publicul este în mare parte reprezentat de mileniale.

- Este viitorul jurnalismului unul al proximității accentuate dintre cetățeni și ziariști?

- Jurnalistul de școală veche care sunt crede că trebuie să facem

**„Nu voi face niciodată
acel gen de jurnalism
pe care nu-l citește
nimeni”**

orice, inclusiv o apropiere cât mai profundă de oameni, pentru a înlătura barierele de comunicare și, dacă se poate, nu doar să facem publicul să ne observe, ci chiar să întoarcă privirea după informația de calitate. Pentru asta trebuie să știm, ca profesioniști, să transformăm o informație într-o poveste care să-i atingă pe oameni și care să aibă impact. Totodată, trebuie să le oferim cititorilor știri despre lucruri care îi interesează cu adevărat. De altfel, acesta este și scopul relocării și al intrării în mijlocul unui centru comercial – a intra în viața oamenilor cu informația. Și chiar dacă nu vom fi campionii competitivității în breaslă, cel puțin oamenii cărora ne adresăm vor ști că *Huffpost UK* îi înțelege și îi deservește.